

2021

Nordland 2050-Programmet

1	1. Innledning	3
2	2.Etablering	5
3	2.1 Tilflytning	6
4	2.2 Bolig	7
5	2.3 Innvandring	10
6	3. Oppvekst	12
7	3.1 Fødsel- og barseltilbud	13
8	3.2 Barnehager	14
9	4. Utdanning	16
10	4.1 Grunnskolen og AKS	18
11	4.2 Videregående opplæring	21
12	4.3 Høgskoler og universitet	23
13	5. Arbeid og næring	26
14	5.1 Arbeidsliv	27
15	5.2 Landbruk og fiskeri	28
16	5.4 Gründerskap, innovasjon og nye næringer	34
17	5.5 Skatter og avgifter	36
18	5.6 Kommunal sektor	38
19	6. Kultur	41
20	6.1 Ungdomskultur	42
21	6.2 Idretten	44
22	6.3 Kultur for eldre	46
23	7. Samferdsel	47
24	7.1 Vei	48
25	7.2 Jernbane	50
26	7.3 Sjøfart	52
27	7.4 Luftfart	54
28	8.Helse og omsorg	56

29	8.1 Helse	57
30	8.2 Folkehelse	59
31	8.3 Omsorg	61
32	8.4 Psykisk Helse	63
33		
34		
35		
36		
37		
38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		

52 1. Innledning

53 Nordland er et fylke med store muligheter. Samspillet mellom våre ubenyttede naturressurser,
54 internasjonalt samarbeid i nordområdene og hardhausa innbyggere med stå-på-vilje har lagt til
55 rette for fremtidens generasjoner. Uavhengig om en ønsker å lage kråkebollebar, skape
56 norgesledende velferdsteknologi eller skyte raketter opp i verdensrommet, ligger mulighetene i
57 vår region.

58 Til tross for vårt store mangfold av naturressurser, opplever vi en mangel på den viktigste
59 ressursen: Menneskene! Mens Norge som helhet har opplevd en betydelig befolkningsøkning de
60 siste tiårene, har situasjonen i Nordland vært annerledes. Vårt fylke har i flere tiår opplevd en
61 betydelig nedgang, men i de siste årene har det vært en svak vekst. Likevel har denne
62 befolkningsveksten hovedsakelig vært i få byområder og ikke spredt i fylket som helhet.
63 Befolkningsutviklingen er et resultat av høy fraflytting, lav til- og hjemflytting, lave fødselstall
64 og kortere levealder.

65 Den gjenværende befolkningen i Nordland blir eldre. Dette er selvfølgelig positivt, men skaper
66 utfordringer i et fylke med få unge. Mange distriktskommuner vil de neste årene få store
67 utfordringer med å tilby, samt finansiere velferd ved det kommende generasjonsskiftet. I enkelte
68 kommuner må alle nye ressurser gå til å drive velferden og ikke skape nye næringer, bare for å
69 oppnå et forsvarlig tilbud. Samtidig som vi skal håndtere utfordringene fra generasjonsskiftet må
70 vi nå klimamålene. Det er ikke en overdrivelse å konkludere med at de kommende 30 årene vil
71 bli utfordrende.

72 Dette er en utfordring vi skal møte med engasjement, iver og håp. AUF i Nordland har tro på
73 vårt fylke og ønsker en fremtid her. Målet med dette programmet er å skape nye politiske svar,

74 for å ivareta by og land, samt skape nye og bærekraftige arbeidsplasser og ikke minst flere
75 nordlendinger.

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93 **2.Etablering**

94 Det er for oss et politisk mål å øke antallet nordlendinger, i hele fylket. Flere innbyggere er en
95 forutsetning for å skape ny næringsaktivitet, gode velferdstjenester og større fellesskap. AUF i
96 Nordland vil møte dagens politiske utfordringer med nye politiske løsninger. Nordland har
97 behov for flere innbyggere og vår politikk må gjenspeile dette. Vi har behov for flere folk både i
98 privat og offentlig sektor, mestere og mastere, kvinner og menn. Uten tilstrekkelig befolkning
99 betyr det ufulle stillinger i barnehagen og skolen, næringslivet og i eldreomsorgen. Uten
100 innbyggere til å fylle vesentlige stillinger, reduseres mulighetene til å forme sine egne liv.

101 Vi ønsker at flere skal etablere seg i Nordland uavhengig av om de er oppvokst i fylket, flytter
102 internt i Norge, fra Europa eller er på flukt fra krig og nød. For å oppnå økt etablering må ulike
103 tiltak iverksettes for å øke rekrutteringen til fylket, tilgangen på eksisterende og nye boliger må
104 gjøres enklere for nyetablerer

105 Tanken med å øke befolkningstallet i Nordland gjennom tilflytting og bosetting har bakgrunn i
106 fylkets lave fødselstall gjennom flere tiår, sammenlignet både med tidligere nivå og landet
107 forøvrig. En eventuell økning av fødselsraten i de neste årene vil ikke gi en positiv innvirkning
108 på arbeidsstokken og verdiskapningen før ungene er vokst opp. Nyetablerere i Nordland vil
109 forøvrig sannsynligvis øke fødselsraten ved å stifte familie. På sikt må fødselsraten økes, men på
110 kort sikt er tilflytting og bosetting nødvendig.

111 I politikk henger alt sammen. Befolkningspolitikk er intet unntak. Arbeids-, og nærings-,
112 utdannings-, kultur-, samferdsel- og helsepolitikk påvirker åpenbart befolkningsutviklingen, men
113 dette kapittelet vil omhandle vår konkrete befolkningspolitikk..

114114

115 **2.1 Tilflytning**

116 Nordland står overfor store demografiske utfordringer. Det blir færre i distriktene og eldrebølgen
117 begynner allerede å treffe fylket. Vi må bli flere nordlendinger. Vi har som politisk mål at vi skal
118 være 300 000 nordlendinger i 2050 og det krever aktiv og ambisiøs politikk. Det skal fortsatt
119 være attraktivt å bo i Nordland og vi skal tilrettelegge for tilflytting.

120 Nordland opplever mangel på arbeidskraft og i noen bransjer og sektorer begynner det å bli
121 kritisk, spesielt i enkelte distriktskommuner. Vi ser særdeles stor mangel på sykepleiere, lærere
122 og helsefagarbeidere. For å imøtekomme disse utfordringene mener AUF i Nordland at det må
123 opprettes et fylkesregionalt fond for lærere, sykepleiere og helsefagarbeidere i kommuner med
124 fraflytting. Dette fondet skal være en rekrutteringsbonus. AUF i Nordland ønsker også flere
125 skattefordeler for folk som ønsker å etablere seg i Nordland, vi mener derfor det bør innføres et
126 etableringsfradrag på inntektsskatten i en 2 årsperiode ved nyetableringer i Nordland.

127 Lokale og regionale tilflyttingsprosjekter/selskaper som Bodø i Vinden, Lev i Steigen og Vi vil
128 Heim utfører en viktig oppgave på vegne av vertskommunene. Formål og målgruppe varierer
129 mellom prosjektene, men de har alle to likhetstrekk; Målet har vært befolkningsøkning og
130 resultatene har vært gode. AUF i Nordland er positive til prosjektene og deres resultater
131 bekrefter at tiden er moden for en overgang fra midlertidige prosjekter til permanente selskaper.
132 Formålet med selskapene skal være lokale tilpasninger for å øke etableringer, profilering av
133 vertskommunene utad og rekruttering av kompetent arbeidskraft.

134 Moderne teknologi innen IT har muliggjort nye arbeidsoppgaver, frigjort arbeidskraft og skapt
135 nye næringer. Den samme teknologien har eliminert behovet for å samle statlige arbeidsplasser i
136 Oslo. Statlige organer, tjenester og sekretariater som ikke har et geografisk behov for å være
137 plassert i Oslo bør kunne flyttes ut. Konseptet er ikke nytt, men behovet for statlige
138 arbeidsplasser i distriktene er større. Brønnøysundregisteret, Kontoret for voldsoffererstatning i

139 Vardø og Nasjonalbiblioteket ved Mo i Rana er eksempler som bekrefter muligheten for at
140 statlige oppgaver kan utføres i distriktene. For å realisere flyttingen av flest mulig arbeidsplasser
141 til distriktene, ønsker vi å innføre en statlig regel for utflytting av to arbeidsplasser per hver nye
142 statlige arbeidsplass som etableres i Oslo.

143 **AUF i Nordland vil:**

- 144 • Opprette et fylkesregionalt fond for rekrutteringsbonus til lærere, sykepleiere og
145 helsefagarbeidere i kommuner med fraflytting.
- 146 • Tilby et generelt etableringsfradrag på inntektsskatten i løpet av 2 årsperiode ved
147 etablering i
148 Nordland.
- 149 • Opprette og videreutvikle offentlige regionale tilflyttingsselskaper.
- 150 • Opprette en statlig regel for utflytting av to arbeidsplasser på nye statlige arbeidsplass i
151 Oslo

152152

153153

154154

155155

156156

157157

158158

159159

160 **2.2 Bolig**

161 At alle skal kunne eie sin egen bolig er en kjerneverdi for sosialdemokratiet. Egen bolig er svært
162 viktig for at alle skal kunne ha en hånd på rattet i eget liv. Det blir stadig mer utfordrende for
163 unge å komme seg inn på boligmarkedet. AUF i Nordland mener at det ~~er~~ ikke er holdbart over
164 tid og dagens prisvekst kan ikke fortsette i samme takt som før.

165 Spesielt i distriktene er det mange boliger og fritidsboliger som står tomme eller står for fall.
166 Boliger som er gode bygg, på gode tomter. Dette er bygg som fort kan trenge en del oppussing
167 og renovering før de igjen er attraktive boliger. Derfor ønsker AUF å innføre et skattefradrag for
168 oppussing av eldre boliger slik at det blir mer attraktivt å flytte inn i tomme boliger og etablere
169 seg i distriktene.

170 Personer som ikke har mulighet til å skaffe seg egnet bolig på egenhånd eller med offentlig hjelp
171 har muligheten til å leie en kommunal bolig. Leie-til-eie er en ordning for beboere i en
172 kommunal bolig som kommunen vurderer vil ha muligheten til å eie egen bolig i fremtiden.
173 Denne ordningen er svært verdifull for vanskeligstilte eller enslige forsørgere, og AUF i
174 Nordland mener ordningen må styrkes til å kunne tilbys til alle i målgruppen.

175 Oslo er i gang med et større boligpolitikk prosjekt hvor kommunen kjøper opp bygårder og
176 bygger boliger på kommunale tomter. Formålet er å tilby boliger til leie og gjennom leie-til-eie-
177 ordningen ~~for~~ å skape et tredje boligmarked, uten kommersielle aktører. AUF i Nordland ser med
178 stor interesse på dette prosjektet. Nordland har ikke stor erfaring med bygårder, men flere
179 kommuner besitter ubrukte tomter eller muligheten til å kjøpe slike. AUF i
180 Nordland vil at flere kommuner i fylket skal starte lignende prosjekter der det er boligmangel.
181 Kommunene kan bygge boligene selv, og deretter velge mellom å leie ut eller selge boligene til
182 kost for førstegangskjøpere. Et slikt tiltak vil gi flere unge muligheten til å etablere seg.

183 Når nye boligprosjekter skal iverksettes må området boligene plasseres på reguleres.

184 Kommunene er reguleringsmyndighet i slike saker. AUF i Nordland mener kommunene må ta
185 større grep for å sørge for flere boliger til førstegangskjøperne i det kommersielle markedet.
186 Dette kan gjøres ved å stille krav til at en andel boliger er satt av til førstegangskjøpere.
187 Utbygger vil fremdeles selv ha mulighet til å bestemme størrelse og utforming i henhold til
188 eksisterende regelverk.

189 Nordland er ikke beskyttet fra urbanisering og vi må regne med at det kommer til å bli flere i
190 Nordlands største byer. Dette byr på både muligheter og utfordringer. Mye av den beste
191 matjorden i fylket og i landet ligger rundt og i de store byene. AUF i Nordland mener man må
192 føre en politikk som minimerer nedbygging av matjord. I tillegg står vi overfor en klimakrise og
193 Nordland må også omstille seg til å bli et grønnere samfunn. På grunnlag av dette støtter AUF
194 sentrumsfortetting og kombinerte bo og næringsarealer i sentrumsområder, da dette kan
195 forhindre nedbygging av matjord og er mer energieffektivt.

196 **AUF i Nordland vil:**

- 197 ● Innføre skattefradrag for oppussing av eldre boliger
- 198 ● Aktivt bruke de kommunale boligbyggingsselskapene for å øke farten på boligbyggingen
- 199 og bygge flere borettslag
- 200 ● Styrke leie-til-eie-ordningen
- 201 ● Etablere et tredje boligmarked for unge i etableringsfasen
- 202 ● Støtte sentrumsfortetting og kombinerte næringslivs- og boareal i sentrumsområde

203203

204204

2.3 Innvandring

Økt innvandring til Nordland gir muligheten for økt vekst samtidig som vi tar et moralsk ansvar for å hjelpe personer i nød, og er dermed en vinn-vinn-situasjon for vårt fylke. Det fylkeskommunale tilflyttingsprosjektet 2014-2018 sørget for over 6000 nye innvandrere til Nordland. En fjerdedel av kommunene i Nordland ville hatt negativ befolkningsutvikling i perioden uten tilskuddet av innvandrere.

Grensen som nektet kommuner under 5000 innbyggere å bosette flyktninger er opphevet, men dagens bosettingsmodell vektlegger fremdeles innbyggertall for tungt. Konsekvensen gjør at bosettingen indirekte kanaliseres til sentrum som allerede er i vekst. Bosetting i sentrum er ikke negativt, men samfunnet taper en distriktpolitisk gevinst ved å bosette hovedsakelig større kommuner. Vi ønsker å endre bosettingsmodellen slik at distriktskommuner prioriteres foran storbyene.

Den beste måten for å bli integrert i samfunnet er å være involvert i samfunnet. Det er derfor et viktig aspekt ved integreringsarbeidet å kunne skape en følelse av tilhørighet og deltakelse i lokalsamfunnet. Det aspektet ønsker vi å styrke gjennom å involvere lokale arbeidsplasser som en del av integreringsarbeidet ved besøk og samarbeid. For å bedre kunne integrere bosatte flyktninger vil vi tilby praksisperioder i det lokale arbeidslivet. Slik kan innvandrere få muligheten til å bruke språket aktivt, lære om lokale arbeidsplasser og bli inkludert i det lokale fellesskapet.

Personer på flukt fra krig, forfølgelse eller annen nød har vanskeligheter ved å dokumentere opparbeid kunnskap ved ankomst til Norge. Ettersom områdene de flykter fra som regel er i en ustabil situasjon vanskeliggjør det godkjenningsarbeidet til NOKUT. Noen ganger er ikke dokumentasjonen mulig å opparbeide og utdanningen må godkjennes gjennom kompletterende utdanning. Dette området må få større prioritet siden det gir bosatte muligheten til å komme ut i arbeidslivet og ta del i samfunnet. Det er dessverre ingen kompletterende utdanningstilbud nord

230 for NTNU. Nord Universitets desentraliserte campus-struktur er perfekt for å tilby denne
231 tjenesten til innvandrere uten godkjent utdanning i Nordland. AUF i Nordland mener regjeringen
232 må bevilge mer midler gjennom statsbudsjettet til Nord Universitet, slik at de kan tilby
233 kompletterende utdanning.

234 **AUF i Nordland vil:**

- 235 ● Innføre en ny bosettingsmodell for flyktninger hvor distriktskommuner med ledig
236 kapasitet prioriteres foran
- 237 storbyene
- 238 ● Involvere lokale arbeidsplasser i større grad som en del av integreringsarbeidet
- 239 ● Tilby praksisperioder i det lokale arbeidslivet i bosettingskommunen
- 240 ● Gi Nord Universitet økt økonomisk kapasitet for å gi kompletterende utdanning til

241 bosatte flyktninger og asylsøkere 242

243

244

245

246

247

248

249 **3. Oppvekst**

250 En god oppvekst varer livet ut. Å vokse opp i Nordland preges av fantastiske naturomgivelser,
251 flotte folk og gode nærmiljø. Vårt mål er å tilby gode oppvekstmiljø og barndomsminner som gir
252 et ønske om å bo i nord. En god oppvekst innebærer en del ulike politikkområder som helse,
253 barnehage, skole, kultur og trygghet. Alle foreldre vil det beste for barnet sitt og vi må kunne
254 tilby det beste i Nordland.

255 Fødselsraten i Nordland brukte å være over landsgjennomsnittet. Dette skjulte den massive
256 utflyttingen fra fylket. I de siste årene har fødselsraten stupt i Nordland og vi ligger nå under
257 landsgjennomsnittet. Kombinasjonen av lave fødselstall og fortsatt høy utflytting resulterer i en
258 stor nedgang i folketall de kommende årene. Konsekvensene av dette vil være utfordrende.
259 Færre innbyggere vil føre til mindre inntekter til velferdstjenestene og færre arbeidsplasser.
260 Dette vil på sin side resultere i færre etableringer og fortsatt høy utflytting. Situasjonen kan ende
261 opp i en vond sirkel som kan knekke Nordlandssamfunnet. Vår politikk må tilrettelegge og
262 forenkle både den store dagen og hverdagen etterpå. Vi i AUF i Nordland mener at inntektene til
263 Nordland fylkeskommune bør økes, sånn at vi kan stoppe den onde sirkelen og stimulere til å få
264 et attraktivt fylke å vokse opp i.

265 En slik omdreining omhandler ikke bare oppvekstpolitikken, men også næringslivspolitikken,
266 utdanningspolitikken, samferdselspolitikken og lignende politikkområder. Hele vår nordlands-
267 og distriktspolitikkk må bygge under målsetningen rundt langvarig og bærekraftig
268 befolkningsøkning. Vi behøver flere nordlendinger, ikke bare for å holde befolkningstallet oppe,
269 men også vokse.

3.1 Fødsel- og barseltilbud

Fødselstilbud er en svært viktig sak for nordlendinger. Et trygt fødselstilbud er avgjørende for valg av bosetting og etablering. Med vårt landskap er avstander en stor utfordring og spesialisthelsetjenesten har en betydelig kostnad. Dette har ført til sentralisering rundt regionsentrene og en større avstand for innbyggerne i distriktene.

AUF i Nordland ønsker en ny tilnærming til sentraliseringen i helsesektoren. Å stoppe sentraliseringen ved regjeringsmakt er ikke nok, ettersom sentraliseringen kan gjenopptas ved en senere anledning. Vi ønsker å skape en ny og robust modell for å sikre et desentralisert tilbud som kan stå over lengre tid. Vi ønsker å opprette distriktshelsesentre som skal huse blant annet tannhelse, fødselstjeneste og fastlegekontor. En slik samlokalisering vil holde driftskostnadene relativt lave, men samtidig inneha gode nok kompetansemiljø for fødselstjenesten og andre viktige helsetilbud. Opprettelsen av slike sentre er avhengig av nært samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen, regionale helseforetak og staten.

Målet med distriktshelsesentrene er å kunne tilby viktige helsetjenester i distriktene som har en vesentlig reisevei til sykehus. Lokaliseringen av og ansvarsområdene helsesentrene har, bør dermed være for kommuner hvor kommunesenteret ligger 90 minutter eller mer unna nærmeste sykehus. Størrelsen på senteret må avgjøres av størrelsen på ansvarsområdet. Unntaket for distriktshelsesentermodellen vil være øykommunene som må ivaretas på ordinær måte.

AUF i Nordland vil:

- Opprette distriktshelsesentre som omfatter tannhelse, fødselstjeneste og fastlege i samarbeid mellom kommunal-, fylkeskommunal- og statlig sektor.
- Distriktshelsesentrene skal opprettes i kommunesentrum hvor det er mer enn 90 minutters reisevei til nærmeste sykehus.
- Tilby foreldreveiledning i alle Nordlandskommuner

- Der hvor det ikke er distriktshelsesentre skal det være jordmor tilgjengelig, samt tilhørende

ambulansedistrikt skal ha ambulansepersonell med jordmor kompetanse.

295 **3.2 Barnehager**

296 Barnehager er gaven som gir og gir. Den sosialiserer og underviser barn, samtidig som den
297 frigjør muligheten for mor og far til å inneha arbeid. God innsats og oppfølging tidlig i et barns
298 liv kan forebygge fysiske og psykiske utfordringer senere i livet. Barnehager er dermed en svært
299 god samfunnsøkonomisk investering.

300 AUF i Nordland er en sterk forkjemper av offentlige løsninger, også i barnehagepolitikken.
301 Likevel er normen på landsbasis private drevet barnehager, mens i Nordland er majoriteten
302 offentlig drevet. Bidraget fra de private barnehagene har hatt en stor betydning for å oppnå
303 barnehagedekningen. Kommunene står selv fritt til å prioritere utbyggingen av offentlige og
304 private barnehager, men ikke hvilken type private barnehage. Vi mener dette er uheldig ettersom
305 det er stor forskjell på en familiebarnehage og et internasjonalt aksjeselskap. Vi ønsker at
306 kommunene skal ha anledning til å spesifisere hvorvidt de ønsker en ideell eller en kommersiell
307 barnehage.

308 I flere år har det vært avdekket økonomiske uregelmessigheter rundt det offentlige tilskuddet til
309 private barnehager. Penger som skal gå til barna er blitt brukt på utenlandsreiser, spabesøk og
310 urimelig internprising. Likevel har bare én prosent av landets private barnehager ~~har~~ hatt
311 økonomisk tilsyn. Dette er svært problematisk. Fellesskapets midler skal ikke benyttes til andre
312 formål enn det de er tiltenkt. Vi mener at det offentlige i større grad må føre tilsyn ved de
313 økonomiske forholdene ved private barnehager. Mange kommuner besitter, eller er en del av, et
314 revisjonsselskap som vil kunne gjennomføre disse tilsynene. Vi mener nordlandskommunene i
315 større grad må bruke revisjonsselskapene til å føre tilsyn ved de private barnehagene og etablere
316 rutiner for ettersyn. Det offentlige har rett til og interesse av å vite hvordan offentlige tilskudd til
317 private bedrifter er blitt brukt.

318 Retten til barnehageplass er avgjørende for mange familier for å kunne balansere familielivet.

319 Mange familier opplever likevel at barnet er født for sent på året til å få denne retten. Dette
320 skaper vanskelige situasjoner for familiene. Mange kommuner har derfor innført rullerende
321 barnehageopptak for å unngå denne situasjonen. Dette er en modell som vi stiller oss bak.
322 Rullerende barnehageopptak gir forutsigbarhet for familien og gjør veien inn til arbeidslivet
323 enklere. Dessverre har ikke alle kommuner denne ordningen og det vil vi gjøre noe med. Vi
324 ønsker at alle kommuner skal innføre denne modellen for sine barnehager.

325 Enkelte familier med barn i barnehagealder flytter til en ny kommune på grunn av arbeids- eller
326 livssituasjon. I kombinasjon med rullerende barnehageopptak mener AUF i Nordland at
327 kommuner må bli bedre ~~for~~ å tilrettelegge for barn som kommer ved flytting.

328 Dagens fordelingsnøkkel for statlig barnehagetilskudd forsterker klasseforskjellene i samfunnet.
329 Fordelingsnøkkelens reduserer tilskuddet til kommuner med lavt utdanningsnivå. AUF i Nordland
330 mener dette er uakseptabelt. Elektrikerdatteren fortjener en like god barnehage som legesønnen.
331 Vi vil fjerne punktet i fordelingsnøkkelens som straffer kommuner for å ha en befolkning med lav
332 utdanning.

333 **AUF i Nordland vil:**

- 334 ● Gi kommunene adgang til å differensiere mellom ideelle og kommersielle barnehager
- 335 ● Bruke de kommunale revisjonsselskapene til å føre innsyn oftere i eksisterende
- 336 kommersielle barnehager.
- 337 ● Innføre rullerende barnehageopptak i alle kommuner, og gjøre det enklere å melde fra om
- 338 behov om barnehageplass ved tilflytting til kommunen.
- 339 ● Sørge for rask tildeling av barnehageplass, særlig ved tilflytting til kommunen
- 340 ● Oppheve kuttet i barnehagestøtte til kommuner med lavt utdanningsnivå

4. Utdanning

Skolen har en viktig rolle i det moderne samfunnet. Oppgaven med å formidle viktig kunnskap, relevante ferdigheter og forberede unge til å være en aktiv medborger gjør at skolepolitikk er et viktig tema for mange. I en tid med teknologisk utvikling, endringer i næringslivet og demografisk utvikling må utdanningstilbudet møte fremtidens behov. Retten til utdanning for alle gjennom fellesskolen har vært sosialdemokratiets viktigste seier. Den garanterer lik rett til utdanning uavhengig av sosial, økonomisk, religiøs eller geografisk bakgrunn. Vårt viktigste utdanningspolitiske mål er å beholde og styrke fellesskolen for alle.

AUF i Nordland er stolte over den lokale og regionale historien i vårt fylke. Nordland er fylt med viktige identitetsskapende historier som er ukjent for vår ungdom. Vi kan ikke la ungdom bli ukjent for sin egen kulturarv på tross av utdanning. Vi vil øke fokuset på lokal og regional historie som en del av undervisningen. Lokal historie er per definisjon lokalt, og vil dermed ha relativt lave kostnader knyttet til seg. Både grunnskolen og den videregående skolen må prioritere denne delen av historien høyere.

Den norske staten er bygd på territoriet til to folk; det norske folk med nasjonale minoriteter og det samiske folk. Den norske historien om behandlingen av både nasjonale minoriteter og samene er dessverre en trist historie. Fornorskningsprosessen mot samene og kvenene, jødeforfølgelsen og tvangssterilisering av romanifolket er noen få eksempler. Norge har beklaget behandlingen og iverksatt flere tiltak for å bøte på overgrepene. Likevel er kunnskapen om disse overgrepene for dårlig. I en tid med økende rasisme, hets og diskriminering mot urfolk og nasjonale minoriteter må kunnskapen om tidligere overgrep styrkes. Vi vil bekjempe rasismen med kunnskap.

365 **AUF i Nordland vil:**

366 • Ha økt fokus på lokal og regional historie i opplæringen

367 • Ha mer fokus på urfolk og nasjonale minoriteter i historie- og samfunnsfagopplæringen

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

4.1 Grunnskolen og AKS

Grunnskolen er den eneste obligatoriske skoleløpet som eksisterer i Norge. Formålet med grunnskolen er å gi elevene grunnleggende kunnskap og ferdigheter, uavhengig om eller hva de utdanner seg til senere. Det er derfor høye forventninger og krav til innholdet som undervises. Grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning er helt nødvendig for et fungerende liv i det moderne Norge. Samtidig er det andre realkunnskaper som mangler i dagens grunnskole. Dette gjelder blant annet kunnskapen om å søke lån, privatøkonomi og psykisk helse. Mangelen på undervisning og opplæring i nødvendige tema skaper utfordringer for den enkelte elev senere i livet. Vi vil styrke rollen til realkunnskapen i grunnskolen for å bedre ruste elevene til livet etter skolebenken.

Aktivitetsskolen (AKS) er en alternativ form av skolefritidsordningen (SFO). AKS fokuserer i større grad på læringsstøttene aktiviteter. AUF i Nordland er positive til AKS-modellen og ønsker at flere kommuner i Nordland innfører AKS.

Musikk i skolen har en viktig egenverdi som praktisk og kunstnerisk fag. Samtidig opplever korpssektoren tøffe økonomiske tider og lav rekruttering. Korpsebene spiller en viktig rolle i både hverdagen og høytidsdagene. Feiringen av 17.mai ville ikke vært den samme uten korpsmusikk. Her ser AUF i Nordland en mulighet til å både styrke musikkens rolle i skolen og forbedre situasjonen til korpsebene. Vi ønsker å endre de kommunale innkjøpene av instrumenter til musikkundervisningen slik at korpsinstrumentene kjøpes inn. Vi ønsker å gi musikkundervisning i korpsinstrumenter og la de lokale korpsebene benytte instrumentene til sine arrangementer.

Alle elever fortjener en god lærer og heldigvis finnes det utrolig mange gode lærere i grunnskolen. Det er likevel et økende problem med ufaglærte i undervisningsstillinger, særlig i grunnskolen. Utdanningen av flere lærere er et nasjonalt ansvar, mens kompetansehevingen av allerede ansatte i skolen er mer lokal. Ufaglærte som ønsker kompetanseheving kan søke om opptak til kompetanseheving, men må godkjennes av den enkelte skole. AUF i Nordland ser med

415 bekymring på den økende bruken av ufaglærte i skolen. Vi mener hardere tiltak for å øke
416 kompetansen er nødvendig for å oppnå målet om kvalifiserte lærere. Vi vil flytte
417 godkjenningsmyndigheten rundt søknader om kompetanseheving til vertskommunen og innføre
418 bøter for søknader om kompetanseheving som avslås på svakt grunnlag. Boten til kommunen
419 skal være tilsvarende kostnaden for kompetanseheving, slik at kommunen som har mer midler
420 enn selve skolen, får økonomisk incentiv til å godkjenne søknadene. Midlene fra bøkene skal gå
421 til det fylkesregionale fondet for rekruteringsbonus til lærere som ansettes i distriktene.

422 Samtidig er den utfordring å ikke benytte offentlige tall på avslag for ufaglærte og lærere uten
423 undervisningskompetanse som søker kompetanseheving. For at beslutningstakere og kommunal
424 administrasjon skal ta kloke avgjørelser er slike tall nødvendige. Vi ønsker derfor at det
425 offentlige skal føre statistikk over slike avslag.

426 Det er et paradoks at bruken av ufaglærte øker mens flere tusen lærere står arbeidsledig og en
427 tredjedel av lærere ikke jobber i skoleverket. Det norske stillingsvernet står sterkt i Norge og
428 dette er positivt i den norske modellen. Likevel er det problematisk at ufaglærte tar stillingene til
429 kvalifiserte lærere i en så viktig sektor. Vi vil gi skoler muligheten til å si opp ufaglærte som
430 ikke søker kompetanse i pedagogikk i løpet av tre år i stillingen. Dette vil oppfordre ufaglærte til
431 å søke om kompetanseheving og gi skolene mulighet til å erstatte de som er uvillig til å bli
432 faglært.

433 **AUF i Nordland vil:**

- 434 ● Inkludere mer relevant kunnskap for et liv i dagens samfunn
- 435 ● Innføre gratis AKS i alle kommuner
- 436 ● Stoppe innkjøp av personlige blokkfløyter til elevene for å kjøpe korpsinstrumenter
- 437 ● Flytte beslutningsmyndigheten om søknader som gjelder kompetanseheving fra den
- 438 enkelte skole til vertskommunen. Samt innføre bøter til kommunene per ufaglærte i

439 undervisningsstillinger som får søknaden sin avslått på svakt grunnlag. Boten skal være
440 tilsvarende kostnaden for videreutdanning og gå til det fylkesregionale fondet for
441 rekrutteringsbonus.

- 442 ● Føre statistikk over avslag fra skoler for ufaglærte og lærere uten
443 undervisningskompetanse som søker kompetanseheving
- 444 ● Gi skoler muligheten til å si opp ufaglærte i undervisningsstillinger som ikke søker
445 kompetanseheving i pedagogikk i løpet av tre år

446

447

448

449

4.2 Videregående opplæring

Nordland er et langstrakt fylke med spredt bosetting og det er bra. Det krever også et utdanningstilbud som ivaretar dette og at alle elever i Nordland har tilgang på videregående utdanning i verdensklasse. Vi skal også utdanne unge slik at det blir lettere for dem å bosette seg i regionen etter endt utdanning derfor skal utdanningstilbudet reflektere de behov næringslivet har. Derfor vil AUF i Nordland opprette flere spesialiserte videregående linjer innen sjømat, akvakultur og havbruk.

Utdanningstilbudet må ligge der folk bor både i bykommuner og i distriktskommuner. Derfor vil AUF i Nordland fortsatt opprettholde et videregående utdanningstilbud i distriktene. Dette er viktig fordi det handler om lik rett til utdanning for alle, uansett hvor du bor eller bakgrunn. Dette er en norsk verdi som må opprettholdes. Det handler også om at vi møter en fremtid der vi har bruk for at alle bidrar. Utdanning blir en stadig viktigere faktor for hvor mye enkeltmennesket kan bidra til samfunnet også derfor er det viktig at alle har tilgang på høykvalitets utdanning i hele Nordland.

Noen ganger blir dessverre elevgrunnlaget på enkelte linjer for smått og at man må avvikle tilbudet. Selv om en utdanning er nedlagt skal det ikke være umulig å opprette samme tilbud eller et nytt tilbud på samme sted. Da er det viktig at fylket fortsatt er eier og ikke selger byggene der utdanningen har foregått. Samtidig er det kostbart å vedlikeholde bygg derfor mener AUF i Nordland at byggene bør kunne leies ut for å finansiere vedlikeholdskostnadene.

Nordland er vertsfylke for nasjonale linjer innen bygg og anlegg, elektro, idrett og teknikk og industriell produksjon. Dette er svært positivt ettersom det øker tilflyttingen av elever, skaper relevante arbeidsplasser og gir viktig spesifikk utdannelse. AUF i Nordland mener flere nasjonale linjer kan være en styrke.

473 **AUF i Nordland vil:**

- 474 ● Opprette flere spesialiserte videregående linjer innen akvakultur og havbruk
- 475 ● Arbeide for å beholde distriktsbasert videregående opplæring
- 476 ● Ved skolenedleggelser på bakgrunn av lave elevtall skal eiendommen og
- 477 bygningsmassen ikke selges, men kan leies ut
- 478 ● Begrense opplæringskontorene sin mulighet til å ta utbytte
- 479 ● Øke antallet nasjonale linjer til Nordland.

480488

481489

482490

483491

484492

485493

486494

487495

488496

489 **4.3 Høgskoler og universitet**

490 Nordland vil ha stort behov for personer med utdannelse fra høgskoler og universitet i årene som
491 kommer. Blant annet vil det være et større behov for helsepersonell med bachelor- og mastergrad
492 enn fagbrev i 2030. Et viktig redskap for tilflytting er at det finnes et tilbud om høyere
493 utdannelse, sånn at flere blir igjen etter endt utdannelse. Derfor har samfunnet stor interesse av
494 tilbudet, kvaliteten og organiseringen i
495 UH-sektoren. I Nordland eksisterer det per i dag to universiteter, Nord og UiT. På grunn av
496 utfordrende geografisk landskap og store distanser er distriktsbasert høyere utdanning
497 avgjørende for utdanning, arbeidsplasser og tilflytting i hele fylket. Endringen i campus- og
498 tilbudsstruktur fra Nord Universitet har berørt distriktene hardt. Selv om AUF i Nordland har
499 forståelse for Nord Universitet sine økonomiske og faglige utfordringer, er vi ikke positive til
500 endringene. Vi vil løse problemene som er bakgrunnen for endringene i stedet for en overkjøring
501 av universitetets autonomi. Det er flere tiltak som kan vedtas fra nasjonalt hold som vil løse
502 utfordringene og kan reversere strukturendringene. Vårt mål er å sikre og beholde distriktsbasert
503 høyere utdanning i Nordland.

504 Behovet for lærere i Nordland vil øke i årene som kommer, likevel er det utfordringer med
505 hvilke fag universitetet tilbyr som en del av lærer- og lektorutdanningen. Situasjonen kan føre til
506 overutdanning av enkelte fagretninger, mens det oppstår mangel på andre fagretninger. Dette er
507 en problemstilling med en enkel løsning. Ved nærmere kontakt mellom kommunene,
508 fylkeskommunen og universitetet kan det fremtidige behovet for fagretninger meldes inn til
509 universitetet. Dermed kan universitetet ha oversikt over hvilke fagretninger som vil være
510 ettertraktet og øke slike tilbud. Dette sikrer relevant utdanning og kompetente lærere i fremtiden.

511 Mange lærere i skolen opplever behov eller må ta etterutdanning i løpet av karrieren. For å gjøre
512 deres kompetanseforhøyelse enklere ønsker AUF i Nordland å ta i bruk den distriktsbaserte UH-
513 sektoren. Vi ønsker å opprette muligheten for etterutdanning lærere i hver region. Dette vil

514 redusere tidsbruken til etterutdanningen og redusere kostnader knyttet til overnattinger o.l. Dette
515 vil gjøre etterutdanningene enklere og gi forutsigbarhet for både lærere, elever og skoleledelse.

516 Verden opplever den teknologisk revolusjon og Nordland er intet unntak. Ny teknologi gjør
517 arbeidsoppgaver lettere, effektiviserer arbeidsplasser og skaper ny næringsaktivitet. Nordland
518 har behov for en sterkere næringsstruktur, hvor blant annet nye teknologiske næringer er svært
519 ettertraktet. Datateknologiutdanning tilbys i Nordland, gjennom UiT sine campus i Narvik og
520 Bodø. Behovet for dataingeniører i næringslivet har blitt så prekært at selskaper har begynt med
521 gaver, signeringsbonus og stipend som tilbud til studentene. Vi er positive til den nye næringen
522 og ønsker å møte næringslivets behov. Derfor ønsker vi å styrke teknologiske
523 utdanningsmuligheter. Tilbudene ved Narvik og Bodø må styrkes, mens det bør vurderes å
524 opprettes lignende linjer i Rana for å ha likevekt i hele fylket elns.

525 I fremtiden må Nordlandsbefolkningen ta mer høyere utdanning, da er det viktig at det eksisterer
526 tilbud utover Nord universitet. Derfor ønsker AUF i Nordland at Universitetet i Tromsø etablerer en
tydelig tilstedeværelse i Nordland. I tillegg må kompetansen innenfor de teknologiske
527 fagene opp ettersom Andøy kan bli ledende innen romfart og Bodø er i ferd med å bli
528 verdensledende innen fjernstyring. Derfor mener AUF i Nordland at NTNU bør opprette et eget
529 campus i Bodø med teknologiutdanninger.

530 **AUF i Nordland vil:**

- 531 ● Sikre distriktsbasert høyere utdanning i Nordland
- 532 ● Jobbe for at NTNU og UiT etablerer utdanningstilbud i Nordland.
- 533 ● Tilby lærerutdanning på Nesna
- 534 ● Øke nærmere kontakt mellom fylkeskommunen, KS og Nord Universitet rundt
- 535 fagbehovet
- 536 i den videregående skolen
- 537 ● Beholde minst ett campus med tilbud på etter- og videreutdanning av lærere i hver region

5. Arbeid og næring

Sosialdemokratiets viktigste oppgave er sikre folk arbeid og trygghet i hverdagen. Skal vi bli flere nordlendinger er det grunnleggende at vi har et trygt, variert og ikke minst et spennende arbeidsmarked for våre unge. Vi står ovenfor store endringer i arbeidsmarkedet i årene fremover den teknologiske utviklingen går raskere og raskere samtidig som vi skal løse klimakrisen som er en av vår tids største utfordringer.

Vi må akseptere at verden er i endring og vårt arbeidsmarked og vår næringspolitikk må møte disse endringene. Det som ligger fast, er at vi fortsatt vil løse de store oppgavene bedre i fellesskap enn hver for oss. Når alle løfter etter evne er vi på vårt beste. Fremtiden krever sosialdemokratiske løsninger.

Nordland er ikke et fylke som kan leve av vern alene, og vi kan heller ikke verne oss ut av klimakrisen. Vi må ta i bruke ressursene vi har her nord skal vi bygge grønne og bærekraftige næringer, det pekes for eksempel stadig på at flere bygg må bygges grønnere og i massivt tre. AUF i Nordland ser på stor bekymring på den økende trenden for vern som kommer fra nasjonalt hold. Nordland er det fylket i landet med mest vern og opp mot 70% av skogen i Saltdal er vernet. Omfattende vern og grønt næringsliv går ikke hånd i

hånd. 584

585

586

587

588

589

590

591

5.1 Arbeidsliv

592 En god arbeidshverdag er nøkkelen til et godt liv og er arbeiderbevegelsens viktigste oppgave.
593 Vi skal sikre et godt arbeidsliv både i privat og offentlig sektor. Det norske arbeidslivet er under
594 press av borgerlig nyliberalistisk politikk, sosial dumping og useriøse aktører. Disse aktørene er
595 også et problem for et godt norsk næringsliv og andre seriøse aktører, da de driver en grådig jakt
596 etter profitt.

597 En stor utfordring i det kommunale helsevesenet er utbredelsen av små stillingsprosjekter for
598 helsefagarbeidere og sykepleiere. Dette bidrar til lavere kvalitet til tjenestene, utrygghet for
599 brukerne og ansatte. AUF i Nordland mener ansatte som leverer viktige tjenester for
samfunnet 600 fortjener forutsigbarhet og trygghet i arbeidslivet.

601 AUF i Nordland vil:

- 602 • Innføre heltidskultur i alle kommuner og i fylket
- 603 • Innføre tillitsreform i alle kommuner og i fylket
- 604 • Innføre seriøsitetsregler i alle kommuner og i staten etter Nordlands-modellen
- 605 • At alle kommuner skal holde den statlige normen for antall lærlinger i kommunene
- 606 • Innføre trepartssamarbeid i alle kommuner og i fylket
- 607 • Bruke anbudsprosessene til å sikre ansatte fortsatt arbeid og sikre strenge krav
til 608 arbeidsmiljø, klimaavtrykk, rettigheter og pensjon

609

610

5.2 Landbruk og fiskeri

Primærnæringene er svært viktig for Nordland både historisk, men også i nåtiden. Som det eneste landet med betydelig arktisk landbruk og en godt forvaltet fiskebestand gir dette vårt fylke noen naturgitte fordeler. AUF i Nordland mener disse ressursene må tas i bruk på en slik måte at de gir vekst i kystsamfunnene og en landbrukspolitikk som ivaretar både større og mindre gårdsbruk. Våre ressurser skal primært komme lokalsamfunnene til gode.

I dag er det store barrierer for unge som ønsker å komme inn i landbruk og fiskeri. Unge som vil inn i fiskeriene må ofte ut med millionbeløp for å anskaffe seg kvote og båt, dette gjør at døren inn i fiskerinæringen kan bli stengt for mange. Dette mener AUF i Nordland ikke er en holdbar situasjon og at det hemmer ny rekruttering inn i næringen. Derfor vil AUF i Nordland innføre en gårds- og sjarksparing for unge, med lignende vilkår som boligsparing for unge. I tillegg ønsker AUF i Nordland å opprette en offentlig låneordning for unge fiskere i etableringsfasen der lånet førstegangskvote blir rentefritt.

Norsk pelsdyrnæring skal avvikles innen 2025. Dette mener AUF i Nordland er riktig, men bøndene som har hatt sitt levebrød i denne næringen og betalt sin andel til fellesskapet fortjener en forutsigbar og trygg utgang fra næringen. Derfor mener AUF i Nordland at alle pelsdyrbønder skal sikres en rettferdig og tilstrekkelig kompensasjon for å avvikle.

Sjømatnæringen opplever sterk vekst og AUF i Nordland skal alltid være en forkjemper for verdiskapning og vekst spesielt i utkantene. Sjømateventyret er et distriktseventyr og eksportverdien har passert 100 milliarder i 2019. Næringen har et enormt potensiale fremover og fremtiden er lys.

Politikken må legge til rette for et fortsatt høyt investeringsnivå, derfor mener AUF i Nordland at man ikke skal øke det helhetlige skattetrykket i sjømatnæringen. Norsk sjømatnæring har til nå stått uten konkurranse, men den tiden er over, flere land er nå i ferd med å bygge opp egen

636 sjømatindustri. Da må norsk sjømat holdes konkurransedyktig for å hindre utflagging. AUF ser

637 likevel utfordringen med at kommuner ikke får en
638 rettferdig andel av verdiskapingen, derfor ønsker
639 AUF i Nordland at kommuner skal ha
mulighet til å kreve eiendomsskatt fra merder
640 på lik linje som eiendommer på land.

641 AUF i Nordland vil:

642

- 643 • Innføre gårds- og
644 fiskerisparing for unge på
645 linje med boligsparing for
646 unge førstegangskjøpere
(BLU)
- 647 • Arbeide mot evigvarende kvoter
- 648 • Gjøre førstegangskvotene rentefrie for unge
649 i etableringsfasen
- 650 • Innføre krav om at alle forbåter i
651 oppdrettsnæringen skal være utslippsfrie
innen 2030
- 652 • Gjøre det ulovlig å både eie fisketrålere og
fiskebruk
- 653 • Fortsatt si ja til sjøbaserte oppdrettsanlegg
- 654 • Sikre pelsdyrnæringen en rettferdig
kompensasjon for omstilling
- 655 • Gi kommunene anledning til å
kreve inn eiendomsskatt fra
oppdrettsnæringens sjøarealer.
- 656 • Ikke øke det statlige skattetrykket i
sjømatnæringen
- 657 • Nei til grunnrenteskatt i sjømatnæringen.

5.2 Industri og energi

658

659 Nordland er et industrifylke, men en lang og stolt industritradisjon. Den har løftet Nordland inn i
660 et velferdssamfunn og skal løfte Nordland inn i den grønne framtiden. Arbeiderbevegelsen,
661 industri og politikk må gå hånd i hånd. Arbeiderbevegelsen er og skal være en indusbribevegelse
662 som sikrer gode arbeidsplasser til alle og en industri som møter fremtidens utfordringer.

663 Et av de viktigste konkurransefortrinnene til kraftkrevende norsk industri er tilgang på billig
664 kraft. Å sikre forutsigbarhet og lave kraftpriser er kanskje noe av den beste politikken kan
tilby 665 industrien. Skal man ha en målsetting om mer norsk industri er det viktig å satse på økt
666 kraftutbygging for å sikre forutsigbarhet og lave kraftpriser. Skal man utnytte det fulle potensiale
667 i ren norsk energi kreves det endringer i politiske vedtak for å få dette til. I en tid der det stadig
668 settes strengere krav av forbrukere, næringsliv og politikken om bærekraft vil det være enda
669 viktigere å sikre ren norsk energi både til industrien, men også til hver enkelt husstand. Derfor
670 vil AUF i Nordland bygge ut flere vassdrag samtidig øke kapasiteten på eksisterende vassdrag
671 der det lar seg gjøre. Men skal vi få til fremtidens industrieventyr må det også bygges vindmøller
672 både på land og til havs. Vindkraft har fått et ufortjent dårlig rykte den siste tiden. AUF i
673 Nordland stiller seg positiv til vindkraftutbygging, men mener samtidig at i vindmølleprosjekter
674 nært befolkede områder må man forsøke å finne gode løsninger mellom lokalbefolkningen og
675 kraftutbyggere. AUF i Nordland mener derfor at man fortsatt skal si ja til nye vindmølleparker i
676 Nordland, og samtidig jobbe for å etablere en nasjonal vindmøllefabrikk i Sandnessjøen.

677 Skal vi klare det grønne skiftet kreves det at vi benytter oss mer av skogen vi har i Nordland. Det
678 er satt et nasjonalt mål at 10% av norsk skog skal vernes. Detter er bra og AUF i Nordland støtter
679 opp om dette. Samtidig har man sett en skjevfordeling, der Nordland får en unaturlig stor andel av
680 vernet. Dette mener AUF er uheldig. Spesielt i en tid der man må bygge flere bygg av massivt tre
681 og generelt benytte seg mer av treverk for å klare en grønn omstilling. Da er det viktig at man 682
legger til rette for lokalt næringsliv da dette vil være enda grønnere. Derfor mener AUF i Nordland

683 at vernegraden av skog må reduseres samtidig som man ser på muligheten for å oppheve allerede
684 vernede områder.

685 Uavhengig av politisk standpunkt kommer det norske oljeeventyret til å ta slutt og det er viktig at
686 vi gir næringen og de som jobber i den en sikker og verdig overgang til andre næringer. Vi har
687 tross alt mye å takke oljearbeiderne for. Vi har i dag åpnet felt som kommer til å være aktive
688 langt etter 2050 og disse feltene skal være operative ut sin levetid. Norge produserer også den
689 reneste oljen og gassen i verden derfor er det viktig at så lenge det er behov for petroleum så står
690 Norge klar til å levere.

691 **AUF i Nordland vil:**

- 692 ● Beholde kommunenes tilgang til lokal skattegivning og avgifter i kraftsektoren
- 693 ● Redusere vernegraden av skog, mark og fossefall i Nordland
- 694 ● Oppheve allerede vernede skog og fossefall ved muligheten for utnyttelse i industri
- 695 ● Etablere en nasjonal vindmøllefabrikk i Sandnessjøen
- 696 ● Si ja til nye vindmølleparker og datasentre i Nordland
- 697 ● Bygge ut flere vassdrag i Nordland og øke kapasiteten på eksisterende kraftverk.
- 698 ● Sikre lokale og regionale ringvirkninger av fortsatt olje- og gassproduksjon i Nordland.
- 699 ● Ikke sette sluttdato for norsk petroleumsnæring

700 **DISSENS:** Mindretallet ved Tuva Margrethe Wiik Bergquist ønsker å endre kulepunkt på linje

701 694 til: Se på muligheten til å oppheve enkelte områder av allerede vernet skog, mark og

702 fossefall når muligheter for grønn industri åpner seg.

703 **DISSENS:** Mindretallet ved Tuva Margrethe Wiik Bergquist ønsker å endre kulepunktet med

704 tilhørende tekst på linje 699 til: Utfase norsk petroleumsnæring innen 2050.

5.3 Turisme og opplevelser

Reiseliv er en raskt voksende næring i Nordland hvert år settes det ny besøksrekord, folk fra hele verden strømmer til Nordland for å oppleve kultur og natur. Dette mener AUF i Nordland er utelukkende positivt. Reiseliv generer både økt inntekt for næringslivet og flere arbeidsplasser her nord. Det er likevel noen utfordringer knyttet til reiselivsnæringen som krever politiske løsninger, spesielt med tanke på bærekraft og oppslutning for næringen hos lokalbefolkningen.

Et viktig verktøy for at turister skal komme seg effektivt og trygt rundt i Nordland er informasjonen på turistkontorene. Disse bidrar med for eksempel tips og råd om hvordan opplevelser de bør få med seg, rutetider på buss, båt og hvor det er trygt å ferdes. Disse kontorene er svært viktig for reiselivet, derfor mener AUF i Nordland at det må hele tiden sørges for god finansiering av disse kontorene.

Et viktig prinsipp i Norge er at alle har fri tilgang til naturen. Dette sikres gjennom allemannsretten og det er god sosialdemokratisk politikk. På grunn av økende opplevelsesturisme, kan vi se en økt slitasje på nordlandske naturperler. Dette har ført til at noen har tatt til ordet for endringer i allemannsretten, noe som dermed setter denne i spill. AUF i Nordland anerkjenner utfordringen, men mener likevel at man aldri skal sette allemannsretten i spill og vi mener den må ligge fast.

AUF i Nordland er positive til turistskatt og fellesgodefinansiering for å sikre drift og vedlikehold av populære turistområder. Det er for oss og uaktuelt med slike avgifter knyttet til allemannsretten. Vår felles naturområder skal være vårt felles eie uavhengig av økonomisk bakgrunn. Vi mener prinsippet om turistskatt og fellesgodefinansiering skal baseres på overnattingsdøgn, ikke selve besøket på naturområdene.

Det må sikres en bærekraft i reiselivsnæringen skal næringen være et alternativ som fremtidsnæring. Da er det viktig å satse samtidig som man stiller krav til bærekraft. Politikken

729 må presse frem de gode løsningene for næringslivet. Den mest forurensende måten å reise på er
730 cruise, men vi kan ikke avvikle næringen av den grunn. Utslippene fra næringen må ned og
731 dermed må vi legge til rette for og presse frem gode teknologiske løsninger i bransjen. Derfor vil
732 AUF i Nordland forby fossildrevet cruisevirksomhet i Nordland fra 2030.

733 AUF i Nordland er positiv til økt turisme, men er skeptisk til turisme som ikke legger igjen
734 penger og samtidig nyter i stor grad av fellesskapets ressurser. Vi er positive til turistskatt på
735 overnattinger, men cruisenæringen er i en særposisjon ved mangel av økonomisk bidrag og
736 utfordringer knyttet til hvor overnattingen registreres. Vi ønsker derfor å innføre en egen avgift
737 på cruisenæringen. Avgiften skal være på 10 kr pr lugar på cruiseskip som legger til kai i
738 Nordland. Inntektene fra avgiftene skal gå til fellesgodefinansiering.

739 I dagens kollektivverden er det viktig at forbindelsene mellom kollektivtilbudene henger
740 sammen. Dette gjelder fra alt fra buss til fly, tog til båt, ferge til skip og alle andre
741 kombinasjoner. Det er etter vår mening viktig at rute- og ankomsttidene tar hensyn til den reelle
742 reisetiden mellom kollektivtilbudene. Vi vil derfor at planlegging av reiseforbindelser skal være
743 helhetlig styrt og planlagt.

744 **AUF i Nordland vil:**

- 745 ● Sørge for god finansiering av turistkontorene
- 746 ● Si nei til avgift og skatt på områder som faller innenfor allemannsretten
- 747 ● Forby fossildrevet cruisevirksomhet f.o.m 2030 i Nordland
- 748 ● Innføre en turistskatt på 10 kr pr lugar til kommunen hvor cruiseskipet legger til kai
- 749 ● Forbedre samkjøringen mellom kollektivtilbud for å sikre god flyt for de reisende
- 750

5.4 Gründerskap, innovasjon og nye næringer

Nye ideer for hvordan vi skal løse fremtidens utfordringer vil i stor grad komme fra små og mellomstore bedrifter. AUF skal være et parti for unge mennesker med nye for å løse dagens problemer.

Den beste innovasjonen kommer ikke ovenfra, men fra gulvet. Ansatte som arbeider i en bedrift, kjenner hverdagen med dets utfordringer og potensielle løsninger. Mange ansatte har gode ideer om hvordan en kan effektivisere arbeidshverdagen og ønsker å bidra. AUF i Nordland mener de ansatte må inkluderes mer i innovasjonsprosessen. Det vil kunne skape gode løsninger, effektivisere arbeidshverdagen og bidra til å gi en større følelse av samhold på arbeidsplassen. Nye systemer og ordninger som påføres de ansatte uten deres involvering vil ikke kunne fungere i like stor grad som løsninger hvor de ansatte har vært med på prosessen.

Nordland er rik på naturressurser som bør utnyttes til fellesskapets beste. Vårt fylke vil ha utfordringer knyttet til å skape gründer- og/eller kapitalmiljø i konkurranse med Bergen og Oslo, men vi kan satse på våre naturgitte fortrinn. AUF i Nordland mener vi bør skru det offentlige fokus i Nordland mot gründervirksomhet basert på marine næringer, kraft, skog og mineraler. Dette er naturgitte fortrinn som ikke kan flyttes eller skapes et annet sted. Slike bedrifter er et godt sted å begynne for å skape mer næringsliv som kan gi større ringvirkninger i regionen.

De eksisterende ingeniørutdanningene i Narvik, Bodø og Mo i Rana gir gode og nødvendige utdanninger som er nødvendig for fremtidens arbeidsliv. Nordland har behov for flere ingeniør og andre høykompetansebedrifter for å gi fylkets næringsliv flere ben å stå på. AUF i Nordland vil bruke disse utdanningene i kombinasjon med studentmiljø og det lokale næringslivet for å skape sterke ingeniørmiljø som kan legge grunnlaget for økt ingeniørvirksomhet. Dette er ikke bare ønskelig for arbeidsplassene som kommer direkte fra miljøene, men ringvirkningene som de vil bringe med seg er også svært positivt.

775 Roboter har kommet for å bli. I Nordland brukes roboter, både i fysisk form og ved programvare,
776 i større og større grad. Roboter kommer i ulike fasonger og funksjoner. AUF i Nordland er
777 positive til bruken av roboter og mener tiden er moden for opptrapping. Erfaringen fra andre 778
kommuner og fylkeskommuner viser at roboter kan utføre både enkle og kompliserte oppgaver.
779 Økt bruk av slike roboter vil effektivisere offentlig sektor og la ansatte spesialisere seg. Dette gir
780 reduserte kostnader og økt kompetanse.

781 **AUF i Nordland vil:**

- 782 • Involvere arbeidstakerne i utarbeidelsen og implementeringen av innovasjon og
nye 783 løsninger ved arbeidsplassen
- 784 • Satse og tilrettelegge spesielt for gründeraktivitet innen næringer med naturgitte fordeler
- 785 • Bruke ingeniørutdannelsene i Nordland til å danne IKT-miljø for å legge grunnlaget for
786 nye teknologiske arbeidsplasser
- 787 • Trappe opp bruken av roboter i offentlige tjenester

788

789

790

791

5.5 Skatter og avgifter

793 Vårt velferdssamfunn er avhengig av god og forutsigbar finansiering av tjenestene. Samtidig
kan 794 skatte- og avgiftspolitikken brukes til å redusere ulikheter, promotere ønskede samt
forhindre 795 uønskede handlinger. Sosialdemokratiet har alltid brukt gjennomtenkt skatter og
avgifter for å 796 forme et mer rettferdig samfunn for hele befolkningen. I tiden frem til 2050 vil
bruken og

797 hensikten til skatt- og avgiftspolitikken i Nordland være avgjørende for å sikre tilgangen på gode
798 velferdstjenester, samferdselsutbygging og andre nødvendige tiltak for å snu
799 befolkningsutviklingen.

800 Kemneren, den kommunale skatteinnkreveren, har en viktig oppgave i skattepolitikken.
801 Samfunnet er avhengig av kompetente personer som faktisk krever inn skatten som er fastsatt av
802 politikerne. Den borgerlige regjeringens forslag om å fjerne de lokale kemnerkontorene er ikke
803 bare en del av en storstilt sentraliseringsreform, men har langsiktige negative konsekvenser.
804 Sverige og Danmark har innført lignende reformer og resultatet har vært økt skatteresistens og
805 lavere prosentvis innkreving av fastsatt skatt. I Norge pr idag er den lokale skatteinnkrevingen
806 99,8%, mens den statlige skatteinnkrevingen er lavere på 99,4%. Å fjerne den mest effektive
807 instansen for å overlate arbeidet til den mindre effektive instansen for skatteinnkreving er en
808 selvmotsigende politikk. AUF i Nordland ønsker å beholde de lokale og effektive
809 kemnerkontorene.

810 Som sosialdemokratisk organisasjon er vi ikke fremmede for å innføre nye skatter og avgifter der
811 det anses som hensiktsmessig. Primærnæringen er en sektor hvor nye skatter og avgifter kan
812 være aktuelt. Det er dog vår mening at slike nye skatter og avgifter som prinsipp skal gå til
813 kommunene hvor primærnæringen foregår. Dette er hensiktsmessig av flere grunner.
814 Primærnæringene kjennetegnes av å fremstille råvarer som jord, skog, fisk og mineraler. Dette er
815 fysiske råvarer som vanligvis har en fysisk lokasjon i nærmiljøet. Selskaper som benytter seg av

816 lokalmiljøets ressurser skal som prinsipp bidra med økonomi til lokalmiljøet. Dette har vært et

817 bærende element iblant annet vannkraftsektoren. Primærnæringene befinner seg også gjerne i
818 distriktskommuner med en vanskelig økonomi som trenger innsprøytning av flere midler.

819 Vi må skape for å dele. Derfor må skatte- og avgiftspolitikken ta hensyn til nye bedrifter. Nye
820 bedrifter har ofte en vanskelig oppstartsperiode med en skjør økonomi. AUF i Nordland ønsker å
821 gi skattefritak for nyetableringer av selskap i Nordland i inntil 2 år. Dette vil gi en lettere start for
822 bedriftene, gjøre det enklere å satse på gründervirksomhet og øke antallet bedrifter som etablerer
823 seg i Nordland.

824 Eiendomsskatt har vært en stor debatt i Nordland de siste årene. Den økonomiske sulteforingen
825 av kommuner fra regjeringen har ført til økt eiendomsskatt og nytakseringer. Den franske
826 samfunnsøkonomen Piketty har påpekt den negative effekten av konsentrasjonen av kapital i
827 eiendommer. Samtidig er det utfordrende at eiendomsskatten ikke tar høyde for inntekt, arbeid
828 eller livssituasjon. AUF i Nordland ønsker å gi kommunene adgang til å differensiere
829 eiendomsskatten basert på antall boliger. Dette gir anledning til å kompensere for mangel på
830 hensyn i formen på eiendomsskatten. Dette vil også gi anledning for kommunen til å redusere
831 eiendomsskatten for første bolig. Dette vil gjøre at eiendomsskatten treffer mer sosialt og
832 hensiktsmessig. Samtidig er det viktig å skattlegge aktører med flere boliger hardere. AUF i
833 Nordland mener forskjellen mellom å eie én og flere boliger innad i samme kommune er så stor
834 at det er hensiktsmessig å øke skattenivået.

835

836

837

838

839 **AUF i Nordland vil:**

- 840 • Beholde lokale kemnerkontor
- 841 • Innføre et prinsipp om at alle nye skatter og avgifter på primærnæringer skal gå
til 842 kommunene
- 843 • Gi skattefritak for nyetableringer for nye selskap i inntil 2 år
- 844 • Gi kommunene adgang til å differensiere eiendomsskatten basert på antall boliger. Samt
845 Øke eiendomsskatten for utleieboliger betydelig.
- 846 • At kommuner jobber for å redusere eiendomsskatten for første privatbolig

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859 **5.6 Kommunal sektor**

860 Nordland er et stort og langstrakt fylke med 41 kommuner. Folk har sin hverdag i en kommune
861 og de fleste tjenestene de skulle ha behov for i løpet av et liv leveres av kommunene. Derfor er
862 det viktig at kommunene er rustet for å levere gode tjenester, og hele tiden har blikket fremover
863 både med tanke på utvikling av nye tjenester, klima og omstilling. Oppgavene til kommunen ser
864 helt annerledes ut nå enn de gjorde for 40 år siden og de økonomiske rammene i tiden kan bli
865 strammere. Derfor mener AUF i Nordland at man må tenke nytt i hvordan en kommune driftes.

866 Dagens kommunekart stammer fra en annen tid før veinettet var fullt utbygd i fylket og da
867 sjøveien var den normale reiseveien. Heldigvis har Nordland nå et relativt godt utbygd veinett i
868 tillegg til moderne og god infrastruktur. Dette gjør at tiden for å tegne kommunekartet i
869 Nordland på nytt er moden. Ambisjonen skal ikke være sammenslåing av kommuner, men en
870 mer praktisk opptrekking av kommunekartet. Dette bør gjennomføres for å sikre bedre og kortere
871 reisevei til kommunesentre og lettere administrative inndeling av fylket.

872 Flere kommuner i Nordland er svært avhengig av en hjørnesteinsbedrift enten det er offentlig
873 virksomhet eller privat. Når slike virksomheter legges ned eller sentraliseres, kan det ramme
874 lokalsamfunn svært hardt og handlingsrommet til en kommune kan forsvinne. Det vil alltid være
875 utfordrende med store omstillinger, men AUF i Nordland mener at kommunene er for dårlig
876 forberedt og rustet for større omstillinger. Derfor bør kommuner der en virksomhet står for 20%
877 eller mer av de totale arbeidsplassene ha en omstillingsplan, i tilfelle nedleggelse eller flytting av
878 arbeidsplasser.

879 Stadig flere kommuner finner det hensiktsmessig å løse store oppgaver i felleskap, for eksempel
880 renovasjon og avfallshåndtering. Dette bidrar til å levere bedre tjenester til brukere og en mer

881 kostnadseffektiv måte å løse oppgaver på. Dette mener AUF i Nordland er utelukkende positivt.

882 Man har likevel sett noen utfordringer med denne måten å organisere kommunal virksomhet på,
883 og det finnes forbedringspotensialet. Det er utfordringer knyttet til at kommuner har ulike
884 oppfatninger og ulik forståelse av handlingsrommet i egne selskaper de er medeiere i. Dette
885 frykter AUF i Nordland kan bidra til at man ikke benytter seg av muligheten man har i
886 interkommunale selskaper til å gjennomføre god politikk. Det fins også eksempler på at
man 887 internt i kommunene har ulike oppfatninger om styringsrett og mulighet. Derfor vil
AUF i 888 Nordland utrede handlingsrommet i IKSer.

889 Vi står overfor vår tids største utfordring; klimakrisen vi nå er i. Gode klimaløsninger kan ikke
890 bare komme fra nasjonalt nivå. De gode lokale løsningene må gjennomføres lokalt. Derfor
891 mener vi at kommunene har et særskilt ansvar for å gjennomføre i klimaspørsmålet. AUF i
892 Nordland mener at alle kommunale bygg skal miljøfyrtårnsertifiseres innen 2025 og at alle
893 kommunale bygg skal være plusshus innen 2030. I tillegg mener AUF i Nordland at alle
894 kommunale nybygg skal bygges som plusshus. Men dette er likevel ikke nok. En av de største
895 utslippskildene er biltrafikk og også der må kommunene bidra med kutt. Det er likevel ikke slik
896 at teknisk drift eller hjemmetjenesten kan slutte å kjøre bil derfor må man benytte seg av de
897 teknologiske løsningene som allerede er tilgjengelig. Derfor mener vi at alle personbiler i
898 kommunal sektor skal byttes ut med plug-in hybrid eller elbiler.

899 **AUF i Nordland vil:**

- 900 ● Tegne kommunekartet i Nordland på nytt
- 901 ● Pålegge alle kommuner hvor én arbeidsplass står for 20% eller mer av total
902 arbeidsplasser om å ha en omstillingsplan i tilfelle nedleggelser.
- 903 ● Utrede det politiske handlingsrommet i Interkommunale selskap.
- 904 ● At kommuner erstatter fossile kjøretøy i sin bilpark med elektriske eller
plug-in 905 hybridbiler snarest.
- 906 ● At alle kommunale bygg miljøfyrtårnsertifiseres innen

2025. 907 • Alle nye kommunale bygg skal være plusshus.

908

909 **6. Kultur**

910 Et godt og levende samfunn er avhengig av mer enn bare arbeidsplasser og velferdstilbud. Vi må
911 ha noe å leve for, ikke bare noe å leve av. Kultur har en stor betydning i folks liv og hverdag.
912 Dette er et viktig politikkområde som sosialdemokratiske partier og arbeiderbevegelsen har en
913 stolt historie. Det er vår bevegelse som alltid har kjempet for kulturtilbud til folkemassen og 914
denne tradisjonen må vi holde med. Kultur viser vår felles historie og kulturarv. Vår identitet fra
915 lokalmiljøet, Nordland og Norge er tett knyttet med vår kultur.

916 Kultur er mer enn bare konserter i kulturhus og den offentlige kulturskolen. Det er små og store
917 idrettslag, friluftsliv, gallerier, museum, sagaspill, festivaler, byggedager, kulturlandskap og så
918 videre. Mengden og bredden av kultur viser hvor vi som samfunn har vært, hvor vi er og hvor
vi 919 vil inn i fremtiden. Et evig spørsmål i kulturpolitikken er hvorvidt det offentlige skal ha ansvar
920 for kulturproduksjon og i hvilken stor grad. Særlig reises spørsmålet om det offentlige skal ha
921 ansvar for massekulturen, det vil si store kulturarrangementer, eller for særkulturen. AUF i
922 Nordland mener klart at det offentlige har et ansvar for kultur, men spørsmålet om
923 massekulturen versus særkulturen er noe som må avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

924 Nordland går inn i et lyst tiår for kulturen. Bodø 2024, Narvik 2027, SKREI Temapark i
925 Kabelvåg og utvidelsene ved Nordland Teater i Rana er bare noen få eksempler. Vårt mål med
926 kulturpolitikken må være todelt. Vi må lage en kulturell grunnmur som gjør store
927 kulturarrangementer blir skapt naturlig og er et resultat av et yrende kulturliv. Samtidig må vår
928 kulturpolitikk skape liv og røre i alle nordlandskommuner. Et liv i Nordland skal ikke være et liv
929 uten kultur.

930

6.1 Ungdomskultur

931 Ungdom er Nordlands framtid og fylkets avhengighet av ungdom som forblir her må gjenspeiles
932 i kulturpolitikken. Ungdom i Nordland må føle og oppleve at kulturarrangementer for dem
933 eksisterer også. Ungdomskulturen er, som annen kultur, varierende og ulik ut ifra bosted, sosial
934 bakgrunn og interesser. Et kjennetegn ved ungdomskulturen er at den er flyktig, endrer seg fort i
935 løpet av få år og er svært påvirket av trender. Dette er ikke negativt og gir unge mulighet til å
936 prøve nye ting, utfolde seg og tilegne seg nye opplevelser som taler til dem. AUF i Nordland
937 mener disse premissene er viktig å anerkjenne og møte. Ved organiseringen og tilretteleggingen
938 av ungdomskultur må en ta høyde for disse kjennetegnene. Prinsippene for organisering og
939 tilrettelegging av ungdomskultur må innebære at ungdom får delta aktivt i planleggingen og
940 kulturinstitusjoner som ikke blir fastlåst i tidligere arrangementer.

941 Fritidsklubber og ungdomskaféer har en lang og god historie. Modellen la opp til en aktivitet i et
942 lokale som var relativt nær barna og unge. Dette gav kulturtilbud, aktiviserte unge og skapte
943 trygge rammer for ungdomsaktivitet. Den økte tilgangen til internett og teknologi har ført til en
944 ny hverdag og nye trender for unge. Vi mener at hensikten med, og behovet for fritidsklubbene
945 og ungdomskaféene eksisterer fremdeles, men er urolige for at den eksisterende modellen ikke
946 tar høyde for denne utviklingen. Internett, flere strømuttak og “dingser” som Chromecast er
947 eksempler på enkle moderniseringer som kan øke populariteten og besøkende.

948 I 2019 ble kommunale ungdomsråd nedfelt som lov. Dette gir ungdom en større innflytelse og
949 påvirkning rundt beslutninger som påvirker deres hverdag. Ungdomsrådene er en kort og rask
950 måte å ta temperaturen på trender i ungdomskulturen. AUF i Nordland mener alle ungdomsråd
951 bør være involvert i driften rundt ungdomsklubbene. Dette vil gi større makt til ungdommene og
952 involvere dem og deres syn på hvordan ungdomsklubbene skal drives. Dette vil kunne gjøre 953
ungdomsklubbene mer aktuelle og attraktive for bruk blant ungdommene i kommunen.

954 Ungdommer i regionsentre har fordelen ved relativt større og bredere kulturtilbud, mens
955 ungdommer i distriktene ikke har tilgang til de samme tilbudene. Vi ønsker å oppfordre til
956 interkommunalt samarbeid for å etablere ungdomsfestivaler i regionen. Dette vil gi en større
957 scene for kunstnere og artister i distriktene, skape sosialt samhold i regionen og gir tilskuerne
et 958 sterkere kulturtilbud samtidig som det foregår i trygge omgivelser.

959 **AUF i Nordland vil:**

- 960 ● Modernisere konseptet rundt fritidsklubber for ungdom og ungdomskaféer
- 961 ● Gi ungdomsrådene større innflytelse i driften av ungdomsklubbene
- 962 ● Etablere samarbeid i regionene for å arrangere ungdomsfestivaler
- 963 ● Støtte Europeisk Ungdomshovedstad i Bodø 2025

964

965

966

967

968

6.2 Idretten

970 Idrett er både folkehelse og folkelig kulturbærer. I fotballsesongen møter supportere opp på
971 stadioner, reiser land og strand for å følge sitt fotballag. På vinteren arrangeres det skiløp og
972 norske flagg kan ses på nesten hvert eneste internasjonale skiarrangement. Idretten er roten til
973 yrende folkeliv, sterke følelser og engasjerte ildsjeler med dugnadsånd. Idretten fyller et rom i
974 mange norske og nordlandshjertes. Arbeiderbevegelsen med vår arbeideridrett har vært en god
975 pågangsdriver for folkesjela og vil fortsette å støtte idretten gjennom politiske vedtak.

976 På tross av kalde vintre, snø og is er Norge en svært liten hockeynasjon. Vi har enkelte store
977 spillere som gjør det stort internasjonalt, som Zuccarello, men idretten som helhet er relativt
978 liten. Bakgrunnen for dette er enkel; mangelen på tilgjengelige baner. Narvik har utmerket seg på
979 kort tid innen ishockey og Arctic Eagles gjør det godt. Ishaller er dog mer enn bare ishockey,
980 men også skøyteøp og kunstløp. Ishaller kan dermed fylle ulikt innhold og kan sammenlignes
981 med flerbrukshall for issport og iskunst. AUF i Nordland støtter is-idretten og vil jobbe for å
982 etablere flere ishaller i Nordland.

983 Treningsavgiften for barneidretten har vært omdiskutert over lengre tid. Flere påpeker
984 utfordringen ved høye priser og den sosiale ulikheten det kan påføre. Vi er enige i kritikken og
985 deler bekymringen. Barneidretten er en flott arena for sosialisering, aktivitet, utfoldelse og
986 konkurranse. Det er spesielt urovekkende at 15% av alle idrettsklubber i Nordland bruker
987 inntektene fra treningsavgiften for barn på voksenidretten. AUF i Nordland mener
988 voksenidretten må ha mulighet til å finansiere sine egne aktiviteter uten å bruke inntektene fra
989 barneidretten. En slik praksis er både urettferdig mot barna, men støtter opp under et høyt
990 prisregime som skaper sosiale forskjeller. Vi vil oppfordre idrettsklubbene til å stoppe praksisen
991 umiddelbart og vil undersøke muligheter for å stoppe praksisen gjennom politiske vedtak.
992 Likevel er det nødvendig å se på andre tiltak for å redusere prisen for idrettsdeltakelse for barn.
993 Vi mener derfor det er nødvendig å utrede muligheten for makspris på treningsavgiften.

994 Norge er en uten tvil en stor skinasjon. Våre skihelter vinner gullmedalje etter gullmedalje, og vi
995 ønsker å støtte denne idretten videre. Med varierende vær og manglende snølag er det behov for
996 å se på alternativer for å sikre adgang til helårlig trening. Enkelte kommuner har laget
997 rulleskianlegg for å gi helårlig treningsmuligheter til idretten. AUF i Nordland støtter dette
998 arbeidet og ønsker flere slike muligheter i kommunene. Tilbudet må ikke nødvendigvis være i
999 like stort omfang som et helt anlegg, men kan være asfaltstrekninger i turområder oppmerket for
1000 rulleskumuligheter. Dette vil samtidig gjøre ferdsel i tur og mark bli enklere for de med fysiske
1001 funksjonsnedsettelse.

1002 **AUF i Nordland vil:**

- 1003 • Opprette ishall i Bodø og Rana
- 1004 • Ta sterkt avstand fra å bruke treningsavgiften fra barnefotballen på
- 1005 voksne å vurdere tiltak for å stoppe denne praksisen
- 1006 • Utrede makspris på treningsavgift for barn
- 1007 • Oppfordre kommunene og prioritere fylkeskommunale spillemidler til helårlige
- 1008 treningsanlegg for skiidretten

1009

1010

1011

1012

6.3 Kultur for eldre

1013

1014

1015

Dagens eldre lever stadig lengre og med bedre helse. Vi har en senior generasjon som reiser mer, opplever mer og lever mere aktive liv enn tidligere. En aktiv eldregenerasjon er en berikelse for samfunnet og vi må legge til rette for at eldre kan bli mer aktive borgere.

1016

1017

1018

Kultur er en viktig del av livet også når man blir eldre. Derfor må kulturelle opplevelser i større grad inn på institusjoner og andre arenaer der eldre møtes. Derfor vil AUF i Nordland styrke den kulturelle spaserstokken slik at alle eldre får gode kulturelle opplevelser.

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

Det er også viktig at både eldre og unge møter mennesker utenfor sin egen krets. Derfor bør det legges til rette for flere møteplasser på tvers av generasjoner. Slik Tusenhjemmet i Bodø er i dag. Der unge, gamle og familier kan møtes på et bredt spektrum av forskjellige arrangementer. De eldre har også en folkehelse som politikken skal legge til rette for. Derfor bør det være slik at eldre som ønsker å være i fysisk aktivitet har gode muligheter for å være det. Derfor ønsker AUF i Nordland at alle kommuner skal arrangere samråd mellom pensjonistforeninger og

idrettsklubber slik at eldre lettere kan komme i

organisert aktivitet.

1026

AUF i Nordland vil:

1027

- Bevare og styrke den kulturelle spaserstokken.

1028

- Opprette møteplasser på tvers av generasjoner.

1029

1030

1031

- Legge til rette for samarbeid mellom lokale idrettsklubber og pensjonistforeninger

1032

1033

1034

1035 **7. Samferdsel**

1036 Nordland er et langstrakt fylke med øyer, fjell og fjorder. Å binde fylket sammen er ingen enkel
1037 oppgave og det krever den kombinerte innsatsen av veinettet, fly, tog, båt og ferge. Ettersom
1038 Nordland har behov for mye ulik samferdsel, en høy pris på drift og investering har det over flere
1039 år oppstått uheldige situasjoner knyttet til samferdsel. Nedleggelser, prisstigning og færre
1040 avganger har gjort livet i distriktene utfordrende.

1041 Denne utfordringen har skapt opprør og uro hos befolkningen i distriktet. Utfordringene som tas
1042 opp må tas på alvor og det er nødvendig å finne løsninger. Gode samferdselsløsninger er
1043 nødvendig for å skape forutsigbarhet for befolkningen, næringslivet og beredskapen.

1044 Med den nåværende klimakrisen og behovet for å redusere klimagassutslipp er det nødvendig å
1045 modernisere samferdsel og kommunikasjon. Den nåværende grønne satsingen på
1046 fergestrekningene er et eksempel på hvilken type tiltak som må iverksettes i større grad frem mot
1047 2050. Hele sektoren må se på ny teknologi, løsninger og tiltak for å nå klimamålene. Muligheten
1048 til å ta grønne valg må bli en reell mulighet i Nordland og ikke en floskel. Det krever et offentlig
1049 ansvar for å tilrettelegge og investere i grønn teknologi.

1050 AUF i Nordland har tro på et liv i Nordland i nullutslippssamfunnet, men for å realisere dette er
1051 det nødvendig å ta kloke valg nå. En for sen innsats vil ha uante negative konsekvenser og det er
1052 derfor bedre å investere nå. Vi skal binde Nordland sammen med grønn samferdsel.

1053

1054

7.1 Vei

1055 Veinettet er i dag og vil fremdeles i fremtiden være den viktigste kommunikasjonsåren i
1056 Nordland. Veien er viktig for transportereringen av mennesker, varer og tjenester, både internt og
1057 mellom kommunene. I et langstrakt fylke som Nordland er det behov for mye ny vei og
1058 oppgradering av eksisterende veinett. AUF i Nordland mener det viktig og nødvendig å løfte
1059 debatten om samferdselspolitikken i Nordland. Vårt fylke er avhengig av gode veier for å
1060 transportere varer ut til verdensmarkedet, transportere folk til arbeid og offentlige tjenester.

1061 I vårt fylke er etterslepet på fylkesveiene på 9 milliarder kroner og dette vises på flere
1062 veistrekninger. Etterslepet resulterer i dårligere veiforbindelser, utrygge kjøreforhold for
1063 innbyggere og tjenester. Både i hverdagen og ved ulykker er samfunnet avhengig av gode
1064 kommunikasjonsforbindelser. Dermed er det spesielt viktig at fylkeskommunen øker innsatsen
1065 mot veietterslep i sine økonomiplaner frem mot 2050.

1066 Klimaet er i endring og vi må redusere vårt klimagassutslipp frem mot 2050. Dette hensynet må
1067 inkluderes i samferdselspolitikken. Sykkel er et transportmiddel som har fått økende popularitet
1068 de siste årene. AUF i Nordland mener tettbygde bygder og særlig bykommuner må innføre og
1069 prioritere sykkelplaner. Kommunene bør ha som visjon å etablere sammenhengende sykkelnett
1070 fra store bebyggelser og til sentrumsområdene. Vi har tro på at innbyggere tar gode og
1071 klimavennlige valg hvis de blir gitt muligheten. Derfor bør kommunene styrke arbeidet slik at
1072 klimavennlige valg i Nordland er en mulighet og ikke en luksus.

1073 Det har vært stort fokus på utfordringene med vogntog på nordnorske veier. 2019 var et
1074 ulykkesår for veiene i Nord-Norge med en dobling av antall ulykker med vogntog og de høyeste
1075 dødstallene på seks år i Nordland. AUF i Nordland mener det er en uakseptabel situasjon og
1076 ønsker å bruke hele verktøykassen for å løse problemet. Ved offentlige anbud ønsker vi å sette
1077 krav for leverandører av tjenester og deres underleverandører om norsk lønns- og arbeidsvilkår,
1078 samt utstyrskrav til vogntogene i anbudene. Samtidig ønsker vi å innføre et strengere

1079	kontrollregime av vogntogene for å øke
1080	sikkerheten ved veiene i Nordland. Våre innbyggere fortjener en sikker vei å ferdes på og det er samfunnet sitt ansvar å sikre den tryggheten.
1081	Fylkeskommunen sin grønne satsing med grønne
1082	ferger langs kystriksveien skaper et grønt
1083	utstillingsvindu for grønn samferdsel i
1084	distriktene. AUF i Nordland roser satsingen og
1085	ønsker mer av slik satsing. Grønne ferger gir
1086	miljøvennlig og bærekraftig samferdsel i
1087	distriktene, men er det er nødvendig å sørge for at bilene som kjører til og fra fergene også er miljøvennlige. Per i dag er tilgangen på ladestasjoner langs kystriksveien minimale, noe som er uheldig. Vi ønsker en utbygging av el-ladestasjoner langs kystriksveien slik at hele strekningen kan i realiteten være det grønne utstillingsvinduet som det kan være.
1088	1095
1089	
1090	1096
1091	
1092	1097
1093	
1094	1098

AUF i Nordland vil:

- Halvere etterslepet på fylkesveiene innen 2050
- Innføre helhetlige sykkelplaner i alle kommuner
- Alle offentlige anbud og tjenester som benytter eller har en underleverandør som benytter seg av vogntog skal bare bruke selskap som gir norske arbeids- og lønnsvilkår til sine ansatte
- Ha oftere tilsyn ved vogntog
- Etablere hurtigladere for el-biler ved hyppige avstander langs Kystriksveien

1099

7.2 Jernbane

1100 Jernbane er en viktig brikke for å etablere trygg og effektiv godstrafikk i Nordland. Det grønne
1101 skiftet krever at vi ser på nye løsninger for godstrafikken i nord, vi kan ikke lengre ha et dårlig
1102 utbygd jernbanenett. AUF i Nordland mener tiden er inne for å bygge jernbanen lengre nord i
1103 Nordland. Et av de viktigste næringsområdene i Nordland befinner seg nord for Bodø og har
1104 ikke tilgang til å kunne frakte varene og produktene på jernbane. Derfor mener AUF i Nordland
1105 at tiden er inne for å utvide Ofotbanen og bygge en jernbane fra Narvik til Tromsø under navnet
1106 “Hålogalandsbanen”.

1107 AUF i Nordland mener at kritisk infrastruktur skal eies og drives av det offentlige. Jernbanen er
1108 slik kritisk infrastruktur i AUFs oppfatning. Derfor mener AUF i Nordland at jernbane skal
1109 drives av det offentlige og ikke av private. Privatiseringen av Nordlandsbanen var et feilgrep,
1110 både med tanke på tilbudet, infrastruktur, men også tryggheten i de ansattes arbeidshverdag.

1111 Når svenske SJ tar over driften av Nordlandsbanen møter studentrabatter og periodebilletter en
1112 usikker fremtid. AUF i Nordland mener at uavhengig av operatør må studentbilletten og
1113 periodebilletten for studenter bevares. Dette for å flytte trafikk over fra vei til jernbane. Vi kan
1114 ikke opprettholde dagens biltrafikk skal vi klare det grønne skiftet.

1115 Dagens Saltenpendel er et populært kollektivtilbud og er helt elementært i å opprettholde en
1116 felles bo og arbeidsregion i Salten. Tilbudet er i dag så populært at AUF i Nordland ser behovet
1117 for å øke kapasiteten i rushtiden derfor ønsker vi å innføre et ekstra togsett under de mest
1118 belastende periodene i døgnet.

1119

1120

1121 **AUF i Nordland vil:**

- 1122 ● Oppheve privatiseringen av Nordlandsbanen
- 1123 ● Bygge Hålogalandsbanen
- 1124 ● Bevare periodebilletten for studenter på Saltenpendelen og Helgelandspendelen.
- 1125 ● Innlemme togtransport i Nordland som en del av dekningen til det fylkeskommunale
- 1126 ungdomskortet
- 1127 ● Halvere prisen på periodebilletten for studenter på Saltenpendelen og på
- 1128 Helgelandspendelen.
- 1129 ● Innføre et ekstra togsett i rushtiden på Saltenpendelen.

1130

1131

1132

1133

1134

1136

7.3 Sjøfart

1137 Nordland er et fylke som helt siden før vikingtiden har livnært seg av havet om det er fiskeri,
1138 petroleum eller som reisevei for folk og varer. Det er lite som tyder på at dette er noe som
1139 kommer til å endre seg i fremtiden. Uten ferger, hurtigbåter og havner ville fylket stått helt stille.
1140 Så for dem som skal mene noe om Nordlands fremtid bør mene noe om sjøfart. I dag står vi
1141 overfor flere store utfordringer innen sjøfarten spesielt med tanke på kostnader og tilbudsstruktur
1142 samtidig som vi skal gjennom en stor grønn omstilling i sektoren. Dette krever
1143 sosialdemokratiske løsninger og en sosialdemokratisk hånd på rattet.

1144 Regionreformen byr på mange utfordringer, men også noen muligheter. Fylkeskommunen skal
1145 ifølge stortinget overta ansvaret for de statlige fiskerihavnene. Dette gjør at fylket får en unik
1146 mulighet til å ta ansvar og redusere utslippene fra næringen. Vi ser at utviklingen av hybride og
1147 helelektriske fiskefartøy går stadig raskere og det må legges til rette for at dette kjapt kan tas i
1148 bruk i Nordland. Derfor mener AUF i Nordland at alle fiskerihavner skal tilby landstrøm og
1149 lademuligheter for hybride og helelektriske fiskefartøy. Det offentlige må vise lederskap
1150 innenfor klimaløsninger og skal gå foran når det kommer til å kutte utslipp i sjøfarten. Derfor
1151 mener AUF i Nordland at alle ferger og hurtigbåter som enten eies og drives av det offentlige
1152 eller er på oppdrag for det offentlige bør bli fossilfrie innen 2030.

1153 En viktig del av regionreformen var et fylkene skulle overta drift og eierskap til fiskerihavnene
1154 noe som i et fylke som Nordland vil være en stor og viktig oppgave. Dette er noe AUF i
1155 Nordland ser positivt på, men med noen betingelser. Over tid har regjeringen kuttet i budsjettene
1156 til fiskerihavnene noe som har resultert i mindre investeringer og vedlikeholdsetterslepet er stort.
1157 Samtidig sikrer heller ikke regjering tilstrekkelig finansiering til fiskerihavnene slik at
1158 fylkeskommunene vil bli handlingslammet. Dette mener AUF i Nordland er svært
1159 bekymringsverdig og at før fylkene tar over fiskerihavnene må det sikres tilstrekkelig

1160 finansiering.

1161 Den borgerlige regjeringens sulteforing av kommuner og fylker får konsekvenser for
1162 innbyggerne i distriktene. Etter omleggingen av det fylkeskommunale inntektssystemet har den
1163 direkte konsekvensen vært økning i fergeprisen. Dette gjør hverdagen og ferieturene i Nordland
1164 svært vanskelig. AUF i Nordland mener det skal være mulig å leve i distriktene. Vi vil endre
1165 inntektssystemet slik at det tar høyde for kostnadene ved fergedrift.

1166 **AUF i Nordland vil:**

- 1167 ● Tilby landstrøm og lademuligheter ved samtlige fiskerihavner innen 2025.
- 1168 ● Følge opp og ferdigstille utbedringer av fiskerihavner i henhold til Arbeiderpartiets
- 1169 alternative nasjonale transportplan.
- 1170 ● Utfase fossildrevne hurtigbåter og ferger innen 2030
- 1171 ● Halvere fergeprisene i Nordland

1172

1173

1174

1175

1176

7.4 Luftfart

På grunn av vår geografi og vår spredte bosetting er fly vårt viktigste kollektivtilbud. Selskapene som opererer her nord driver med en vanskelig topografi og i et værhardt fylke. Med mange små lufthavner har de fleste av oss god tilgang på lufttransport og for mange lokalsamfunn og flytilbudet er selve eksistensgrunnlaget for øykommuner som for eksempel Røst. På grunn av viktigheten og utfordringene luftfarten har her nord er det svært viktig at de som opererer har gode og forutsigbare rammevilkår for å sikre en stabil og langsiktig drift.

Slik som alle andre næringer må luftfarten jobbe for å kutte i sine utslipp, og en drastisk reduksjon i trafikken er verken hensiktsmessig eller realistisk i et fylke som Nordland, derfor må man se på andre løsninger. Utviklingen av utslippsfrie fly går stadig raskere og Widerøe håper at flyene som skal erstatte Dash 8 skal være helelektriske. Skal man få til dette kreves det en aktiv politikk som tør å satse på nye ideer for å møte fremtidens utfordringer.

Årsaken til at Norge løftes frem som en suksess innen bruk av elbiler og elbilsalg er fordi politikken har lagt til rette for det. Elbiler har fått fritak for flere avgifter blant annet årsavgift og redusert bompengesats for å gjøre det økonomisk lønnsomt å velge elbil. Det samme må vi gjøre innen luftfarten. Derfor bør momsen refunderes på flybilletter på el og hybridfly og det bør gjøres et fritak for flypassasjeravgiften. Dette for å gjøre det slik at selskap som opererer nullutslipps fly kan tilby lavere priser enn konkurrentene kan og det blir da mer attraktivt å velge miljøvennlig.

Det vil også kreve mye ny infrastruktur når nullutslippsflyene skal fases inn på markedet. Derfor må Norge som har offentlig eierskap til lufthavnene gå foran.

1201	AUF i Nordland vil:
1202	• Bevare og styrke kortbanenettet
1203	• Fritak for moms for de som kjøper billett med elfly/hybridfly
1204	• Redusert sats for passasjeravgift
1205	• Myndighetene må legge til rette
1206	for infrastruktur på flyplassene
1207	(lademuligheter og eventuelt
1208	yllingsmuligheter for hydrogen)
1209	
1210	• Sette miljøfly som anbudskrav i fremtidige anbud.
1211	
1212	• Ta avstand fra aktører som ikke følger norske vilkår når det gjelder arbeidsmiljø, organisering og lønnsvilkår.

1213 **8.Helse og omsorg**

1214 En god helse og omsorgspolitik er viktig for at befolkningen skal kunne leve gode liv og det er
1215 viktig for å sikre tilflytting til fylket. Nordlendinger lever kortere enn resten av befolkningen og
1216 vi tar i større grad enn snittet selvmord. Dette er utfordringer politikken må ta tak i. Samtidig er
1217 det lokaliseringdebatter rundt om i fylket som er vanskelige. Vi som sosialdemokrater skal alltid
1218 være opptatt av de sakene som er viktig for folk i hverdagen og lite er viktigere enn egen helse.

1219 Det skal være et viktig sosialdemokratisk prinsipp at helsevesenet skal eies og drives av det
1220 offentlige. Her må AUF være tydelig våre velferdstjenester skal ikke settes ut til private som skal
1221 drive profitt. Det skal være gode og inkluderende arbeidsvilkår helsesektoren og den eneste måte
1222 dette kan sikres på er gjennom offentlig eierskap.

1223 Helsepolitikken er mer enn fysisk helse vi har alle psykisk helse som trenger like mye
1224 oppmerksomhet. Den psykiske helsen har alt for lenge hatt for lite oppmerksomhet i samfunnet,
1225 heldigvis er dette i ferd med å snu. AUF i Nordland vil ha psykisk helse enda høyere på
1226 agendaen. Derfor skal vi alltid være en pådriver for å sette psykisk helse enda høyere på
1227 dagsorden.

1228 Den beste helsepolitikken er forebyggende arbeid er kanskje det beste helsearbeide vi kan drive.
1229 Derfor er det viktig at man arbeider godt med folkehelsearbeid. Dette er spesielt viktig i en tid
1230 der stadig flere nordmenn får livsstilssykdommer som diabetes, hjerte og karsykdommer. Bedre
1231 allmennhelsen er nøkkelen og det krever et godt folkehelsearbeid.

1232

1233 **8.1 Helse**

1234 Skal vi få nye nordlendinger må det føles trygt å bo her og da må helsevesenet stå av samme
1235 beredskap og kvalitet som i resten av landet. Dette krever en satsing, men samtidig også stabilitet
1236 og forutsigbarhet for innbyggerne i Nordland. Vi er på vei inn i en fastlegekrise, da spesielt i
1237 distriktene. Denne må håndteres politisk. Derfor vil AUF i Nordland øke andelen gjeldssletting
1238 for leger ansatt i distriktene med 10 000 kr.

1239 Ved helseforetaksreformen av 2002 ble helsesektoren inndelt i to deler: Spesialist- og
1240 generalisthelsetjenesten. Ideen var at Generalisthelsetjenesten (kommunene) skal henvise
1241 pasientene til spesialistene. Der skal de få behandlingen og deretter sendes tilbake til
1242 generalistene for rehabilitering og oppfølging. Utfordringen i dagens system er leveringen av
1243 pasientene tilbake til generalisthelsetjenesten. Kommunene har oppdaget at det er billigere å
1244 nekte mottak av pasienter, på tross av bøter, enn å opprettholde et tilfredsstillende
1245 rehabiliteringsomsorg og oppfølgingstilbud. Konsekvensene av dagens praksis er en
1246 spesialisthelsetjeneste som er fylt med utskrivningsklare pasienter som tar sengeposter og
1247 dermed forhindrer nye behandlinger. Denne praksisen er ikke akseptabel. Den forhindrer
1248 rehabilitering og nye behandlinger. Vi vil derfor øke bøkene for kommuner som ikke tar imot
1249 utskrivningsklare pasienter.

1250 Vi ønsker også å øke bruken av ideelle/ikke-kommersielle helseforetak som en rehabiliterings-
1251 og avlastningsenhet. Disse helseforetakene består av spesialister i alle helsefagene, og vil være et
1252 godt alternativt opphold etter behandling på sykehusene. På den måte gjør vi brukerne bedre
1253 forberedt på et godt liv når de kommer hjem, eller tilbake til sine alternative boenheter i
1254 kommunen. Vi i AUF i Nordland mener derfor at vi må styrke finansieringen av disse
1255 foretakene, passe på at brukerne får tilbud om opphold hos disse, og innlemme disse i eventuelle
1256 krisepakker, uavhengig av om foretaket er en stiftelse, et aksjeselskap, eller lignende.

AUF i Nordland vil:

- Øke andelen gjeldssletting for leger ansatt i distriktene med 10 000 kr
- Øke boten for kommuner for å ikke ta imot pasienter fra sykehusene
- Øke finansieringen og verdsettingen av ikke-kommersielle/ideelle bedrifter som gjennomfører rehabilitering og opptrening ved hjelp av personell i spesialisthelsetjenesten.

8.2 Folkehelse

Folkehelsebegrepet er både stort og vidt. Det rommer alt fra kultur til turstier og skoler og barnehager, samt alt innimellom. Ved hjelp av aktiv bruk av folkehelse i kommunene rundt om i fylket, har en unik mulighet til å utjevne sosiale helseforskjeller. Folkehelsetilbudene skal være billig og lett tilgjengelig, for alle og enhver. Dette vil legge til rette for god trivsel, både sosialt og psykososialt. Folkehelse kan være en bidragsyter til bedre psykisk helse, da bedre sosiale og miljømessige forhold fører til generelt sett bedre helse. En av helsesektorens viktigste oppgaver frem mot 2050 vil være å utjevne sosiale helseforskjeller; et arbeid folkehelse kan være en enorm ressurs i.

De sosiale helseforskjellene er tydeligere og tydeligere, i alle samfunnets aspekter, også folkehøgskoler. Det finnes en folkehøgskole som vil utjevne noen av disse forskjellene; Sjunghatten folkehøgskole. Dette er en folkehøgskole som skal være for mangfoldet, og tilby aktiviteter som passer for alle, slik at man uansett bakgrunn skal få en unik inngang i voksenlivet. En slik mulighet som dette prosjektet er, finnes det ikke mange av. Det er derfor ekstremt viktig at vi er flinke til å ta de som dukker opp. Folkehelsen til befolkningen i hele Nordland vil bedres av et slikt tilbud legges her, og det vil også gagne resten av landet.

Folkehelserådgivere har en unik mulighet til å samle kommunens innbyggere på tvers av generasjonene. De kan jobbe tett med yngst og eldst, og dermed få til flere spennende samarbeid. Ved et slikt samarbeid vil kommunene som helhet bindes tettere sammen og det generelle psykososiale miljøet vil da bli bedre.

Helsefremmende skoler og barnehager bidrar til bedre sosiale og miljømessige forhold. Barn og ungdom vil få mulighet til å få mer fysisk aktivitet inn i hverdagen sin, og vil med dette på et generelt nivå føle seg bedre og få mer energi. Det ligger enormt mye folkehelse i fysisk aktivitet, og når det finnes enkle tiltak for å innføre dette, burde disse satses på. Helsefremming av skoler og barnehager vil ikke bare føre til økt fysisk aktivitet, det vil gås gjør det sosiale miljøet bedre.

1303	Da vil barna ha det bedre med de rundt seg, og
1304	dermed også få en mer produktiv skolehverdag.
1305	Skolehelsetjenesten er også en stor de av
1306	helsefremmingen, og gjør at det psykososiale
	miljøet bedrer seg, og at man føler seg tryggere
	på skolen. Døren skal være åpen, godet skal
	være mulig å få en drop-in time.
1307	Statistikk viser at nordlendinger dør tidligere enn
1308	resten av landet. Menn kommer dårligst ut med
1309	en høyere dødelighetsprosent innen kreft,
1310	voldsomme dødsfall og hjerte- og
1311	karsykdommer.
1312	Utfordringen med dødsfallproblematikken er at
	den tilsynelatende ikke har én god forklaring.
	Hverken distanse til sykehus,
	næringsvirksomhet, geografi eller
	utdanningsnivå er utslagsgivende i statistikken.
	En mann med høy utdannelse har lavere
	forventet levealder enn en kvinne med
	grunnskoleutdanning som hennes øverste
	fullførte utdanning.
1313	1318
1314	1319
1315	1320
1316	1321
1317	1322

AUF i Nordland vil:

1323

1324

1325

- Støtte opprettelsen av Sjunghatten folkehøgskole
- Få folkehelserådgivere i alle kommuner
- At alle skoler og barnehager i fylket skal være helsefremmende
- Ha tidligere og bedre forebyggende tiltak mot livsløpssykdommer

8.3 Omsorg

1326

1327 Vi blir stadig flere eldre og dette er bra, det tyder på at sosialdemokratiet har lyktes, men dette
1328 gir noen utfordringer for hvordan vi skal rigge omsorgstjenester i tiden fremover. Behovet for
1329 interkommunalt samarbeid spesielt i de minste kommunene kan komme til å øke. Det er en
1330 modell flere kommuner i dag praktiserer. AUF i Nordland mener denne selskapsformen vil være
1331 nødvendig i fremtiden for å realisere et verdig omsorgstilbud i distriktene.

1332 Befolkningsutviklingen i Nordland har ikke bare negative konsekvenser for økonomiske
1333 overføringer og næringspolitikken, men har en særlig betydning for helsesektoren. Økningen av
1334 antall eldre kombinert med utflytting og lave fødselstall skaper en særlig uheldig situasjon innen
1335 helse. I flere kommuner må all ny ledig arbeidskraft gå til helsetjenester for å produsere
1336 velferdstjenestene i kommunen. Den nødvendigheten vil ha en særlig effekt på næringsliv,
1337 utdanning, administrasjon, kulturliv og andre viktige oppgaver. Derfor oppfordrer AUF i
1338 Nordland til økt samarbeid mellom kommunene i Nordland og ønsker at det skal opprettes flere
1339 interkommunale selskap for å sikre bedre omsorgstjenester i kommunene. Effekten av
1340 interkommunale omsorgsselskaper vil være lav eller liten mulighet til å motta tjenester i
1341 hjemkommunen sin, men alternativet er en mangel på tilgang på velferdstjenester.

1342 Eldre lever lengre, men er samtidig friskere enn før. Den generelle helseutviklingen siden 1970-
1343 tallet har ført til flere eldre og flere friske eldre. Dette er en positiv trend for personene selv,
1344 deres nærmeste og lokalsamfunnet. Samtidig er det flere utfordringer knyttet til hvordan vi
1345 tilrettelegger og tilbyr tjenester og omsorg til de eldre. AUF i Nordland ønsker å satse på i større
1346 grad på eldrekollektiv for å gi eldre en trygg lavterskel omsorgstilbud som samtidig utfyller
1347 deres psykososiale behov. Eldrekollektiv vil kunne gi trygghet, fellesskap og gjøre det enklere å
1348 fange opp endringer i helsen deres.

1349 Et viktig bidrag til hverdagen for eldre i omsorgsboliger har vært livegledesykehjems-ordningen.
1350 Ordningen fokuserer på å tilby og tilrettelegge for blant annet aktiviteter ute, med dyr, barn og

1351	kultur. AUF i Nordland mener prinsippene for
1352	livsgledesykehjem bør være styrende for
1353	tilbudene som gis til våre eldre. Likevel har
1354	bare tre kommuner i Nordland
	livsgledesertifiserte sykehjem. Dette ønsker vi
	å endre. Vårt mål er at alle sykehjem i
	Nordland skal oppnå livsgledesertifisering.
1355	Personer med psykiske funksjonsnedsettelse
1356	har krav på god og verdig omsorg. Samtidig
1357	skal ikke deres hverdag være preget av å leve
1358	på en institusjon. Mange har evne og ønske til å
1359	leve normale liv og være en del av fellesskapet.
	Dette skal arbeiderbevegelsen støtte helrøstet.
	Deres omsorgstilbud må i større grad enn i dag
	reflektere en normal hverdag og ikke
	institusjonalisering. Friske mennesker trenger
	ikke å bli satt på institusjon, men tillit.
1360	
1361	1368
1362	
1363	1369
1364	
1365	1370
1366	
1367	

AUF i Nordland vil:

- Opprette interkommunale omsorgsselskaper for distriktskommuner med lav forsørgelsesgrad
- Bygge flere eldrekollektiv
- Utvikle og innføre livsgledesykehjem-ordningen kommunene
- Dreie om omsorgen av personer med psykisk funksjonsnedsettelse fra institusjoner til per personalisert omsorg.

8.4 Psykisk Helse

Hjernen er en del av kroppen og derfor må vi likestille psykisk helse med fysisk helse. Psykisk helse er mer og mer på dagsorden og det er utelukkende positivt. Men ord må bli til handling derfor kreves det en mer aktiv politikk på området. AUF i Nordland mener det må bygges flere institusjonsplasser som er tilgjengelig for ungdom. Både plasser for akutt psykisk uhelse og langtidsplasser. Innbyggerne i kommuner burde og ha et tilbud til psykisk hjelp der de er på lik linje med fysisk hjelp.

Rus- og psykiatritjenesten i kommunene burde og styrkes slik at hvor du bor ikke er avhengig av hvor mye hjelp du kan få. For mange rusmisbrukere er det krevende å oppsøke hjelp, enda mer krevende når hjelper er lengre unna. derfor mener AUF i Nordland det rus- og psykiatritjenester i kommunene.

Alle har en psykisk helse og alle skal ha lik rett til hjelp med den psykiske helsen. Alle kan oppleve å trenge hjelp med psyken, men bor du ute i distriktene er veien lang. Om du er ungdom må du miste skoletimer og være i lange køer ofte i nabokommuner. er du voksen med jobb og unger er det vanskelig å finne ha tid og mulighet til å få hjelp. dette er et voksende problem som ikke kan ignoreres lengre.

En stor utfordring er at den gjennomsnittlige innbygger i Nordland ikke har kompetanse til å kjenne igjen psykiske lidelser blant sine venner og omgangskretser. Derfor må dette inn i skoleverket før man kommer på videregående. AUF i Nordland mener derfor at det skal inn på pensum i ungdomsskolen for hvordan kjenne igjen de mest vanlige psykiske lidelsene blant ungdom.

De siste årene har flere kommuner ansatt psykiske helserådgivere i skoleverket. Deres formål er å forebygge og øke kunnskapen om psykisk helse blant barn og unge. AUF i Nordland er svært positive til ansettelsene. Vi ønsker ansette helserådgivere ved alle videregående skoler i

1395 Nordland på heltid. Erfaringene med mangel på
1396 tilgang på helsesykepleiere de siste årene viser
1397 behovet for fast tilstedeværelse for
helserådgiverne. Når ungdom trenger hjelp, kan
de ikke møte en stengt dør.

1398 **AUF i Nordland vil:**

- 1399
- Ha flere institusjonsplasser tilgjengelig for ungdom, både akutt- og langtidsplasser
- 1400
- Styrke rus- og psykiatritjenesten i kommunene i fylket
- 1401
- Innføre kunnskap om å
- 1402 gjenkjenne psykiske
- 1403 problemer på ungdomsskolen
- 1404 og i videregående utdanning
- 1405
- Opprette psykiske helserådgivere ved alle videregående skoler
- 1406
- Ha en kommunepsykolog i alle kommuner
- 1407
- 1408
- 1409
- 1410
- 1411
- 1412
- 1413
- 1414
- 1415
- 1416
- 1417